

Izhaja

vsak četrtek, ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovec,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXV.

V Celovec, 5. januarja 1906.

Štev. 1.

Ob petindvajsetletnici.

Z današnjo številko nastopi naš list svojo petindvajsetletnico. Petindvajsetič je danes izšla prva številka „Mira“ in začela nov letnik, zopet eno leto truda in boja za pravice slovenskega naroda na Koroškem. Dolga so leta, odkar že zahaja „Mir“ med slovenski narod, mnogo se je izpremenilo v tem času, marsikaterega naročnika in sotrudnika iz onih prvih časov ni več, ali list je ostal, dasiravno zatiran in teptan, ostal v vzpodbudo in bodrilo svojega naroda. Dolga so leta, četrto stoletja, in lahko rečemo, da tako težavnega stališča ni imel in ga tudi nima noben drug slovenski list, kakor ga je imel in ga ima „Mir“. Nasprotniki tako zagrizeni, kakor nikjer, oblasti tako sovražne — poudarimo naj le ono orožniško zasledovanje v zadnjem času v vrbski okolici — nasprotna agitacija brezprimerna, značaj našega ljudstva tako mehke, in vzlic temu se je list vzdržal, da, reči moramo, napredoval je, povečal se je. Težko je bilo delo od začetka pa do sedaj. Bili so časi, ko je komaj še tlela iskrica upanja do boljših časov, a pogum ni upadel. Vedno so se naši še možje, ki so z jekleno voljo in vztrajnim, trudopolnim delom pomagali listu zopet na noge. Slava jim! Da, lahko rečemo, koroški Slovenci, in ne samo ti, temveč cela Slovenija je lahko ponosna na list, ki je edin, sam samcat, v takih težkih razmerah stal neomajano četrto stoletja na najizpostavljenjšem, najnevarnejšem braniku slovenskega naroda.

Andrej Einspieler je bil tisti, ki je preporočil koroške Slovence. On je bil tudi tisti, ki je ustanovil „Mir“ koroškim Slovincem. Prva številka „Mira“ je izšla 10. januarja 1882. Ime je dobil list po izreku cesarjevem, ki ga je izgovoril svojim ministrom: „Napravite mir med mojimi narodi.“ Grof Taaffe, tedanji ministrski predsednik, si je tudi postavil za glavno nalogo napraviti mir in spravo med avstrijskimi narodi. Edini pot do sprave in miru pa je: Vsakemu svoje. Einspieler pravi: „Programa — mislim — mi ni treba razglasiti; saj že delam od leta 1848 — torej že več kot 32 let — po enem in istem kopitu; program moj je: Vsakemu svoje in vse za Boga, cesarja in domovino! Poudarjal bo „Mir“ in klical: „Dajte vsakemu svoje; — dajte Slovincem po slovenskih pokrajinah, kar imajo Nemci po nemških!“

„Mir“ sicer ni prvi slovenski politični list na Koroškem v današnjem pomenu besede — pripomnimo naj le, da je imel današnji „Slovenec“ svoj začetek na Koroškem —, ali „Mir“ je gotovo prvi specifično koroški slovenski list, ki se je ustanovil na Koroškem in tudi tu ostal ves svoj čas. Tiskal se je „Mir“ od začetka pa do dandanes vedno v tiskarni družbe sv. Mohorja v Celovec. Razpredelba v listu je bila sledeča: članek, kaj nam poročajo prijatelji naši, kaj pišejo naši časniki, kaj dela politika, gospodarske stvari, za pouk in kratek čas, smešničar, kaj je novega križem sveta. Ta razpredelba je ostala neizpremenjena do 1892. l. in se je tudi tedaj, kakor spodaj omenjeno, malo izpremenila ter taka ostala do leta 1904. V oddelku „kaj nam poročajo prijatelji naši“, so dopisi iz Koroške in ostalih slovenskih pokrajin. Koroški dopisi niso urejeni po nikaki metodi, pač pa so celovski vedno na prvem mestu. Vendar pa si slede izvenkoroški dopisi v sledečem redu: kranjski, štajarski, primorski, druge dežele. Oglasov ni imel list v prvih treh letih skoraj nobenih. „Mir“ je izhajal po dvakrat na mesec in sicer vsakega 10. in 25. v mesecu in je stal za celo leto 1 gld. Na koncu drugega leta se bere v vabilu na naročbo, da se list razpošilja v 2500 iztisih. Značilno za ta čas je tudi dejstvo, da je moral list prinesiti v zadnji številki tega letnika na uvodnem mestu razsodbo potrošnega sodišča v Celovec, s katero je bil odgovorni

urednik Filip Haderlap obsojen na štiri mesece zapora v nemškem jeziku.

Zadnja številka 6. letnika z dne 25. decembra 1887 je bila zaplenjena zaradi nekega dopisa „Od Zile“ in „Poslanega“ iz Gorij. To je bila menda prva konfiskacija „Mira“.

Druga številka 7. letnika z dne 25. januarja je prinesla pretresujočo vest, da je umrl ustanovitelj lista Andrej Einspieler. List je prišel v last stričnika umrlega, Gregorja Einspielerja. Naročnina se je izpremenila z novim letom v toliko, da je list stal po pošti sprejemam 1 gld. 24 kr., sicer pa kakor prej 1 gld.

V vabilu na naročbo koncem desetega letnika beremo besede, katere naj bi si marsikdo, ki morda odklanja „Mir“, dvakrat prečital: „Mir“ je ljudstvo zdramil, da se zaveda svojih pravic, da se z ljubeznijo oklepa svoje domovine in svojega jezika. „Mir“ je slovensko ljudstvo na Koroškem poučil v političnih vprašanjih. „Mir“ je zopet zbudil in oživil veselje do slovenskega branja. To so gotovo uspehi, ki zaslužijo vedno in vselej spoštovanja, posebno pa tedaj, kadar se gre zato, kateri list naj si naroči koroški Slovenec. To naj bi upoštevali tisti, ki sedaj vračajo „Mir“ z raznimi pripombami o dragem „Miru“ in cenejših drugih listih. „Mir“ je učil koroške Slovence brati, a ko jih je naučil, berejo rajši kaj drugega. Lepa hvaležnost!

Od svoje ustanovitve pa do konca leta 1891. je izhajal „Mir“ v majhni obliki na osmih straneh. V predzadnji številki 10. letnika pa je vprašalo lastništvo naročnike, ali naj bi se list povečal in začel izhajati po trikrat na teden. Odgovori so bili ugodni in v prihodnjem letu se je list povečal.

Leta 1892., po desetletnici, je začel „Mir“ izhajati po trikrat na mesec: vsakega 10., 20. in 30. v mesecu. Naročnina je bila odslej 2 gld., ali pozneje v kronski veljavi 4 K., ne glede na to, da je časopis postal pozneje tednik. V prvi številki 11. letnika (1892) se tudi poudarja, da je upravništvo pripravljeno manj premožnim pošiljati list za samo 1 gld. 50 kr., torej le za 26 kr. dražje, kakor pa prej, ko je list izhajal le vsak drugi teden. V isti številki obeta uredništvo naročnikom tudi pravno pomoč, češ, da je pridobilo za sotrudnika izvrstnega jurista, ki bo odgovarjal na pravna vprašanja v listnici uredništva. List je imel v svoji vsebini tudi odslej naprej isto razpredelbo: članki, dopisi prijateljev, glasovi nasprotnikov, politični pregled, gospodarske stvari, novičar in poleg tega podlistek. V vabilu na naročbo za prihodnje leto 1893 beremo, „da se je „Mir“ zameril nekaterim kranjskim rodoljubom, ker je obžaloval bratomorno vojsko med kranjskimi Slovenci in priporočal slogo. Mi potrebujemo nujne pomoči, naši bratje nas pa dostikrat ne slišijo, ker se jim druge zadeve nujnejše vidijo. Dostikrat se nam zdi, da bi Slovenci v središču svojim bratom na mejah lahko več pomoči posiljali, ako bi svojih moči ne trosili v medsebojnih bojih in prepirih.“ — Te besede bi znale imeti še dandanes svojo nezmanjšano vrednost.

V vabilu na naročbo za leto 1895 čitamo pomenljive besede: „Lepega vremena in mirnega razvitka, žal, še nimamo pričakovati; nasprotno se kaže, da se nam glavna bitka še približuje. V tako resnem in odločilnem trenutku naj bi nas slovenski bratje v ostalih pokrajinah nikar ne zapuščali. V zadnjem času so se začele podpore za naš list močno krčiti in postavljeni smo v težaven položaj. „Mir“ je najmočnejša in najvažnejša postojanka in trdnjava slovenstva na Koroškem. Ko bi mi list odtegnili tistim mnogoštevilnim kmetom ob jezikovni meji, ki so ga dozdej zastoj dobivali, reklo bi se to, iz naše narodne barke žeblje

ven potegniti, da bi deske razpadle in po nemškem morju splavale.“ — Ali ni to, dasiravno pisano pred 11 leti, še vedno enako veljavno?

Da na kratko pokažemo politično barvo našega lista v tej dobi, poudarimo iz 31. št. leta 1905. iz članka „Pripravimo se za nove volitve“ kratek stavek: „Naša stranka je krščanska, slovenska, socialna in gospodarska. List je torej ostal na prvotni osnovi Andreja Einspielerja.“

Kako težavno je bilo že od nekdaj stališče našega lista v gmotnem oziru, in izrečno poudarjamo, da se v tej zadevi nikakor nič ni zboljšalo, nam pač jasno kažejo te-le besede v 4. št. l. 1896.: „Nekateri dosedanji naročniki so nam list vrnili, a so ostali z naročnino za preteklo leto še na dolgu . . . Ustavili bomo list vsem tistim premožnejšim naročnikom, ki ga že po več let prejemajo, pa nam niso krajcarja zanj plačali. Ako bi se nam pri vseh tako godilo, potem bi „Mir“ ne mogel izhajati, kajti ogromnih stroškov bi sami ne mogli zmagovati.“ — In sedaj — —?

Z novim letom 1897. je dobil „Mir“ svojo lastno prilogo — „Domači Prijatelj“. Priloga je izhajala po dvakrat na mesec, 10. in 30., ter je prinašala povesti, pesmi, poučne spise, kratkočasnice, smešnice itd. List se vsled te priloge ni podražil. Leto 1897. je bilo za koroške Slovence sploh velikega pomena, kajti to leto so se vršile državno-zborske volitve. „Mir“ je objavil dvakrat volilni oklic katoliškega političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, katero je priporočalo štiri kandidate. Ti so bili: Lambert Einspieler za celovško-velikovski okraj; za beljaški okraj profesor Martin Kovač; za Špital-Šmohor Janez Peitler; za Volšberk-Št. Vid o. Odilo Frankl. Volitev se je vršila 15. marca in koroški Slovence so dobili prvega svojega slovenskega poslanca v državnem zboru, Lamberta Einspielerja. Ako hočemo biti pravični, moramo priznati, da je k tej zmagi v prvi vrsti pripomogel „Mir“ s svojimi poučnimi članki o volitvah in s svojim navduševanjem. — To leto je bil menda „Mir“ drugokrat konfisciran, in sicer je zadela ta redka čast 35. številko z dne 20. decembra zaradi nekega dopisa iz Dobrlevasi.

Leto 1898., desetletnica smrti Andreja Einspielerja, je obogatilo koroške Slovence z novim listom in sicer je bil to „Kmeti list“, v grozno slabi slovenščini pisan list nemških nacionalev. „Mir“ je tega pritlikavega tekmeča pozdravil z veseljem, kajti bil je najboljšje priporočilo za „Mir“. „Kmeti list“ je zmrznil še isto leto.

Leta 1899. se je opustila priloga „Domači Prijatelj“, kakor pravi dotično naznanilo — iz raznih vzrokov. Ta priloga se nadomesti z drugimi navadnimi prilogami. Posebna skrb se obrača na redno izhajajočo podlistek. Poudarja se posebno, da je prva skrb lastništva in uredništva, da list postane tednik. In to se zgodi takoj, ko se odpravi časnikarski kolek. Upravištvu se iznova pritožuje vsled netočnosti naročnikov. V tem letniku so objavljene temeljite študije o zadružništvu in drugih narodno-gospodarskih problemih. — Kogar zanimajo justične

razmere na Koroškem, mu priporočamo uvodnik v 28. številko z dne 10. okt. t. l., kjer je citirana razsodba celovškega deželnega sodišča, po katerem je slovenski jezik v slovenskem delu Koroške priznan kot navaden jezik v zmislu § 13. sodn. reda in vsled česar je v slovenskem delu dežele sprejemati slovenske vloge in jih tudi reševati v slovenskem jeziku.

Z letom 1900., ko je bil časnikarski kolek odpravljen, je začel „Mir“ izhajati kot tednik. Naročnina je ostala ista, kakor prej, namreč 4 K za celo leto. Št. 11. tega letnika je bila zaplenjena zaradi nekega dopisa iz Velikovca — „Rotšedl — na delu“, — o nasilstvu tamošnje sodnije. Kmet Jožef Rabe iz Vovber je bil brez zaslišanja obsojen v zapor. — To leto je bil državni zbor vsled nemške obstrukcije razpuščen in razpisane nove volitve. Dne 12. januarja 1901 so bile volitve in slovenski kandidat Grafenauer je propadel proti nemškemu nacionalcu Tscharrju.

Odslej je „Mir“ redno izhajal kot tednik. Večje izpremembe pri listu ni bilo. Ker se je v tem času začel razširjati ptujski „Štajerc“ med koroškimi Slovenci, je bila ena glavnih nalog boj proti temu protislovenskemu listu. V l. 1904. je imel „Mir“ za prilogo ljubljanskega „Domo-ljuba“, katera priloga pa se je z letom 1905. zopet opustila.

In sedaj še nekaj o urednikih „Mira“. — Prvi urednik „Mira“ je bil njegov ustanovnik Andrej Einspieler in to od leta 1882. pa do svoje smrti v januarju 1888. Tedaj je prevzel lastništvo stričnik umrlega ustanovitelja, Gregor Einspieler, ki je še sedaj lastnik lista. Od št. 8. III. letnika, 25. aprila 1884 pa do 3. št. 1896 je bil urednik Filip Haderlap. Kot odgovorni uredniki so potem sledili: do 31. štev., 26. septembra 1901, Ivan Teršelič; do 18. št., 30. aprila 1903, Ivan Koželj; do 40. št., 6. okt. 1904, Josip Stergar; do 38. št., 7. sept. 1905, Anton Ekar, in sedaj zopet Josip Stergar. Od leta 1896 je bila večja izprememba v uredništvu le leta 1904. List je imel v svojem začetku le malo domačih sotrudnikov, vse breme je izpočetka večinoma nosil sam ustanovitelj. Dobra moč je bil poznejši urednik Filip Haderlap. Izmed tedanjih sotrudnikov ne smemo pozabiti F. Kanduta. Izmed sedaj živečih in že tedaj marljivo sodelujočih sotrudnikov ne bomo omenjali nikogar, kajti v naših razmerah so res — nomina odiosa.

Smer lista se ni izpremenila niti prej niti slej. „Mir“ je ostal od svojega začetka pa do dandanes vedno na istem stališču, in to je narodno in versko. Zagovarjati to stališče se nam zdi popolnoma nepotrebno. Kajti kdor le količkaj pozna razmere med koroškimi Slovenci, bo priznal, da je vsako drugačno stališče popolnoma napačno. Naši nasprotniki delujejo na dve strani: raznarodujoče in protiversko. Oboje delovanje pa je tako ozko zvezano, da se ne more misliti enega brez drugega. Proces je navadno ta, da se najprej skuša iztrgati slovenskemu ljudstvu verski čut, kajti potem jim padajo zrela jabolka v krilo brez posebnega truda, kar se v nasprotnem slučaju težko kdaj zgodi.

Iztrgaj koroškemu Slovincu vero iz srca, potem ti je pripravljen za nemški nacionalizem. Koroški Slovenec, veren mož, ne bo nikdar podrepnik proćodrimsko, lutrovske nadahnjenih nemško-nacionalnih kričačev. To so razmere, ki narakujejo „Miru“ smer, in dokler bo list vestno in resno izpolnjeval svojo nalogo v tej smeri, sme z ene strani upati na podporo koroških Slovencev, z druge pa na vpliv med njimi. Nikakor pa ne sme prezreti, da je slovenski list, branitelj in varih Slovenstva na Koroškem!

Braneč in varujoč ono, kar je najdražje koroškemu Slovincu — narodnost in vero, bo stopal „Mir“ po svojem ustanovitelju, nepozabnem Andreju Einspielerju, začrtanem potu naprej, ne oziraje se na desno niti na levo, hvalil, kar je dobrega, grajal, kar je slabega v tujih in domačih vrstah, nepristopen tujim vnanjim vplivom, odgovarjajoč zase le slovenskemu narodu na Koroškem.

Koroški Slovenci, „Mir“ je Vaš, bodite tudi Vi njegovi! —r.

Petindvajset let!

Dolga je doba petindvajsetih let, kadar jo čakamo, da mine: mati si ziblje dete na krilu povprašujoč se, kaj bo s teboj v petindvajsetih letih? In kadar si kmet sadi drevesca, se povprašuje, kdo bo sad užival v petindvajsetih letih? V preteklosti pa je drugače: tisoč let je pred Bogom kot en dan; a tudi človeku, kaj mu je petindvajset let? Leto za letom mine — čas je minul, a nekaj nam je vendar ostalo. Poleg pota, po katerem je hodil človek, stoji njegova dela, dela naroda, dela posameznikov. Rod, ki izgine, ni ves umrl. Vse človeštvo je kakor velik, enoten život, del za delom se sicer porabi in odpade, a predno je staro odpadlo, porodilo se je novo. In to novo živi ob tem, kar je bilo pred njim, živi ob delih, živi ob nauku, živi ob izgledu prednikov.

Božja zapoved, zapovedujoča: „Spoštuj očeta in mater“ zapopada tudi naročilo: „Spoštuj narod, ki je živel pred teboj, spoštuj ljudstvo, iz katerega si izrasel, in naj bo kakoršnokoli, in zapoved dana staršem, naj ljubijo otroke, dana vsakomur, naj ljubi bližnjega, ta zapoved zapoveduje nam vsem: ljubiti tiste, ki bodo za nami na našem mestu, ljubi jim zvesto blaginje, ki smo jih prejeli od rodu, ki je bil pred nami.“

Blagostanje in dolg obstanek sta obljubljeni otroku ki spoštuje starše: recimo, da sta blagostanje in sreča obljubljeni tudi ljudstvu, ki spoštuje zgodovino, ki se razvija na starih, naravnih mu tleh.

Razvoj naroda, države, družine bo tedaj srečen, če se niso pretrgale naravne vezi, razvoj bo pa poguben, kakor hitro jame nastopati proti zgodovini.

Kakšen je bil pa razvoj Slovencev v času, ki le nekoliko preseza dobo 25 let, dobo enega človeškega življenja? Priklenjeni na sosede, razvijali smo se s sosedi in priklenjeni tako, da se nam ni bilo skoraj mogoče svobodno gibati, gibali smo se kakor nam je dovoljeval močnejši sosed.

Zadnje jesen pa mi je prišla pod roke nova knjižica, ki pa je najbrž čisto originalno delo Drabosnjaka. Drobnja knjižica: „Slovenski Obace“, je last starega Rupleja v Ličjivasi v pokrški fari. Spisana je v precej okornih rimah, v štirivrstičnih kiticah. Črke začetnice se vrstijo štirikrat zaporedoma po abecedu. Večino pesnitve podamo tu le tuintam malo predelano v dodatku. Kje in kdaj se je knjižica tiskala, v njej sami ni razvidno.

Pa tudi tako med preprostim ljudstvom se je ohranilo veliko pesnic. Naperjene so na različne osebe, stanove in razvade. Navadno so šaljivke, ostre in pikre. Največ jih ve na pamet stari možak, p. d. Kleber v Logu ob vrbskem jezeru. Hvalevredno delo bi bilo, če bi jih kdo o priložnosti zapisal ter jih tako otel za prihodnost v pouk in zabavo starim in mladim kakor tudi v spomin koroškega pesnika „Starega Drabosnjaka“.

A. B. C.*

U imenu Trojice sveté
Je šribano to A-be-cé,
Da vsakega lepo pouči,
Če rad posluša nove reči.
In to je šribano na ves flis,
Zato so tudi rajmi vmis,
In je v tem „svovenjam“ A-be-cé
Dobrih in lepih navkov pracé.
To more človek za kratek čas brati.
In vedel bo, čast vsakemu nati.
V tem A-be-ce je tud zapopadano,
Da rad mora, kar je vkradano.

* Za danes priobčujemo samo začetek in nadaljujemo prihodnjič. Op. ured.

Podlistek.

Andrej Šustar, p. d. Drabosnjak,

kmet in posestnik

in njegov „A-Be-Ge.“

(Priobčil J. Maierhofer.)

Drabosnje je mala samotna vas, obstoječa iz dveh kmetij (gornji in spodnji Drabosnjak), in leži na strmeh robu v sredi med Dvorom, Vel. Strmcem in Gozdanjami. Zaslovele pa so Drabosnje po „starem Drabosnjaku“, Andreju Šustarju, ki je v visoki starosti umrl okoli leta 1820. Vse še govori v vrbskem okraju o „starem Drabosnjaku“, „ki je toliko rajmov zložil“. Vsekako pa je ta kmet-pesnik čudna prikazen na literarno-historičnem polju slovenskega Gorotana. Šole on ni obiskoval nobene; bil je samouk, ki je pesnikoval na njivi za plugom.

Stari možaki, ki si štejejo v veliko čast in zaslugo, če vedo na pamet še nekoliko „rajmov starega Drabosnjaka“, kaj radi pripovedujejo, kako je on pesnikoval. Če je na njivi orjal, si je pripravil na vsak kraj brazde nekako stojalo, na katerem je imel pripet majhen listek ter pripravljeno črnilo in gosje pero. Zamišljeno je stopal za plugom in med vračevanjem si je hitro za beležil novi stih. Motiti ga tedaj ni smel nihče, ter ga tudi ni bilo priklicati na noben način. Zoral pa je včasih vse narobe, zamujal čas počitka, južine itd.

Enkrat pa je peljal z voloma gnoj na kupec na njivi. „Pesnikoval“ je zopet za vozom ter enakomerno in mehanično nagovarjal vola: hejs, hejs. Bil je v svojo „novo“, katero je pripravljaj za prihodnjo nedeljo, tako zamišljen, da je pozabil na vse svoje delo, zamudil pot in gnoj in kupec. Vola pa sta šla čez kupec in peljala nabasan voz zopet domu v hlev, in za vozom je stopal zamišljen pesnik: „hejs, hejs . . .“

Neki zafrknjen Vrbljan ga je enkrat vžalil v neki gostilni v Lipi. Vžaljeni pesnik se je maščeval po svoje. Šel je domu, sestavil pikro in ojstro pesemco, zletel naglo v Vrbo ter jo nabil na hišna vrata svojega nasprotnika, še prej, predno je dotični prišel domu. Mimoidoči so brali in se smejali, in iz smeja je nastal homerski grohot, ko je stopil tisti Vrbljan osebno k vratom . . .

Čuditi pa se res moramo, kako je mogel čisto preprost kmet, ki je bil daleč od mesta v tihi samoti v zapuščenem gozdu, v tistih časih toliko pisati in spisovati knjige. Kako je pač prišel na misel, iskati si tiskarne, založnika? Prestavil je namreč po nemškem izvirniku: „Marijin pasijon“ ter ga dal tiskati pri Leonu v Celovcu. Ta knjiga, katera se še sedaj nahaja tuintam, se kaj rada bere po hišah v postnem času. Poznam staro ženico, ki jo zna skoro celo na pamet.

Tudi „Kristusovo trpljenje“ s predigro „Betlehem“ in „Dobri pastir“ je prestavil Drabosnjak v slovenski jezik. Igrali so jo Gozdanjčani opetovano z velikim uspehom in po različnih krajih. Zadnje leto so jo uprizarjali tudi v Lipi.

Pretekla doba hotela je strmoglaviti vse staro. Doživeli smo nekoliko gospodarskega napredka, in ta napredek dal je povod sovražniku sejati v narod plevel, in zdaj nimamo skoraj moči, da bi to nesnago iztrebili.

Kaj nam je tedaj prinesla pretekla doba?

1. Neko zaničevanje verskega mišljenja. Država se je ločila od cerkve, ne po imenu, da pa po bistvu. Mesta so imela nekdanje obrtne svoje zveze — na krščanski podlagi, učenci, fantje morali so h krščanskemu nauku, ljudska šola je bila prešinjena od krščanstva, župnika je pozdravljalo vse. Javno življenje je bilo v tesni zvezi z vero. Danes je vse drugače: V mestih je vse rdeče, ali pa nemško-narodno, vsak fantalin sramoti na shodih krščanska načela in nemško-narodni listi pobirajo vsak gnoj po svetu, da ga dobé njihovi bralci vsak dan svežega za zajutrek.

Ker mora zdaj v državi že vsakdo pripadati h kakim cerkvi in ker nekaterim ljudem katoličanstvo ne ugaja, začeli so siliti v luteransko, ker je to vera, ki od ljudi ničesar ne terja: da le katoličan ni, jim je že dober.

Odkod to zlo? To zlo prihaja iz nemških vseučilišč. Le-ta vzgojujejo mladino v duhu veri sovražnem. In mladina, ki se je napojila strupa, pride med narod, tudi med naš! Le-ta gospoda, ki dostikrat nima srca do ljudstva, ker ljudstva ne razume, ker mu je tuja po veri, tuja po jeziku, tuja po rodu, to so večinoma naši uradniki.

2. Da se je cerkvi in duhovniku vzela čast, ima svoje pogubne posledice. Zakaj naj posel uboga gospodarja, zakaj naj otrok časti stariše? Zakaj naj bo delavec zvest delodajalcu? Ves ta red, brez katerega biti ne moremo, je kakor veriga, sklep visi ob sklepu, a kako bo veriga držala, če se je zadnji sklep strl? Zadnji sklep pa je duhovščina, služabniki Kristusovi. V tem smo zapustili stari pot verskega življenja, in bližamo se vedno bolj razmeram, kakor so n. pr. na Francoskem, kjer je državna oblast izgnala verstvo iz šole, iz javnosti, in ne samo to, dale so se tam izjemne postave za duhovščino, redovnike in redovnice, postave, ki imajo namen, polagoma popolnoma streti verstvo. Spoznajmo, da vsa nova doba stopa po ti sledi.

3. Zapustili smo staro gospodarstvo; kmet je bil nekdanj ponosen na svoj stan, zdaj bi se najraje znebil zemljiške lasti. Obrtnik je služil nekdanj pošteno svoj kruh, da, bil je gospod v mestih. Zdaj so gospodje le še uradniki; obrtnik postal je sirota, in kdorkoli iz obrtnih stanov za more, da svoje sinove v šole; naj bodo uradniki, ker je tam osiguran zaslužek. Delavec, obrtnik in kmet pa ne vedo, kaj bo z njimi v dvajsetih letih, ne bodo li kot berači prosili ob tujih durih.

Nova doba je tudi tukaj zapustila zgodovino; v novi modrosti hotela je zidati stolp napredka, ki bi segal gor v nebesa, a že prvi sklad tega stolpa se je začel podirati in v razvalinah se je ponesrečilo ljudstvo živeče ob delu.

4. Zapustili smo zgodovino Slovenci še v nekem posebnem oziru: Ljudje, ki bi naj bili učili naš narod spoštovati svoje lastnosti, spoštovati svoj jezik, spoštovati in ljubiti svoj dom in svoje delo: ti od ljudstva plačani ljudje, so našemu narodu zdaj že več kot 25 let pravili ve-

liko laž: Uči se le nemščine, našel boš potem srečo nekje na svetu, dobro boš „prišel naprej“, grd je jezik materin, nemščina pa je jezik olike. Tako so učili in še učijo! Kaj pa, da mladina išče sreče, išče napredka! Ali napredek je tudi tukaj le na zgodovinski poti! Napredek mora pričeti z zdravo izobrazbo in pravi napredek nas more osrečevati doma, tista sreča v daljavi, v tujini, tista je le velika laž.

Vsled te, recimo naravnost blazne vzgoje zaostajamo v mnogem oziru. In to se kaže zlasti v dejstvu, da Slovenec na Koroškem prepušča uradniške službe skoraj vse tujcu, sam pa ostane zaničevan delavec. In če se po svoji delavnosti povzdigne v obrtnika, trgovca, kako kmalu pozabi na dom in svoje ljudstvo! Le-te prikazni dozorele so v petindvajsetih letih. Kratka je bila doba, a polna razvalin so naša pota, podrti so križi, podrti domovi, zaničevan jezik, zaničevano vse staro — in vedno bolj se pogrezamo na stopinjo ljudstva, ki so ga stari Rimljani imenovali proletarijat: ljudstvo, ki ne zna nič več, nego imeti otrok. Minola doba ni nam bila mila. Ali strla nas ni in začeli smo se vzdigovati. Da, bi bil človek človeka ustvaril, mogel bi ga tudi človek uničiti, ali narode stvaril je Bog, in stvarnik jim je dal moči, da se tudi po nevarnih boleznih zopet vzdignejo zdravi. Le spoznati moramo, kje se je treba dela poprijeti!

5. Povzdignimo krščansko mišljenje! Č. duhovščina mora spoznati, da staro delo novim potrebam ne zadošča, treba novih sredstev, treba mladostne živahnosti. Omenim tukaj le tri stvari: a) duhovščina mora pouk v šoli postaviti na pedagoško stališče; ona si mora poskrbeti primernih knjig za verski pouk, knjige, ki se dajo deci v roke;

b) duhovščina mora pričeti resen boj proti razuzdanosti ljudstva, boj proti pogubnim plesom; c) se mora pričeti delo proti pijančevanju.

6. Skrbimo za zdravi gospodarski napredek! Nekaj se je doseglo. Naše posojilnice so se vrlo razvile, postale so gospodarska moč. A denarja bi bilo ljudstvo tudi drugod dobilo; s tem še nismo dosegli, kar se mora doseči. Kje pa je napredek v živinoreji, kje v sadjereji, kje zboljšano poljedelstvo? Zlasti Slovenci na Koroškem smo zelo zaostali. Poznamo sicer nekoliko razumnih gospodarjev, ali preveliko število posestnikov si še nikakor ne zna najti pomoči. Listi so že govorili, da Koroška potrebuje kmetijske družbe, ki bi vso pozornost obračala na našo slovensko stran; ta je najbolj zaostala, in kakor si je mati za bolno dete najbolj v skrbeh, tako je treba na naše Slovence gospodarje obračati posebno pozornost. Vsaj je njihov položaj posebno težaven. Slovenec živel je ob poljedelstvu, žito izgubilo je vrednost; on je, kakor je znano in dognano, na Koroškem tudi pri zemljiškem davku višje cenjen kakor nemška stran. Zdaj pa ima manj skupiti, a več plačati! Potrebuje torej večšakov, ki bi se z gospodarstvom resno bavili, potrebuje pa tudi sredstev, da se zdravi načrti morejo izvesti.

7. In narodno vprašanje? Kje in kako naj začnemo ljudstvo dramiti? V ljudskih šolah se mora pričeti! Mi moramo skrbeti za svoje učitelje!

Ali si more kdo umeti težavno stališče zvestih poštenih mož, ki se jim gnusi, biti pod vodstvom neke socialdemokratsko-vsenemške klike, ki je enako sovražna krščanstvu, slovenskemu narodu, avstrijski domovini?

Možje, značajni učitelji, izvrstni šolniki so izključeni iz stanovske tovarišije, če hočejo imeti svoje prepričanje in če to prepričanje tudi kažejo. Te sponse se morajo streti! Podpirajmo Učiteljski dom! Ob enem pa se mora podpirati tudi drugo sredstvo: šola v St. Rupertu in St. Jakopu z vsemi močmi. Poleg se mora delati za dobre časnike in prizadevati si mora vsakdo, da bodo izginili pogubni vsenemški listi s slovenskih tal! Želeti bi bilo živahnega zborovanja, želeti živahne agitacije za Družbo sv. Mohorja, želeti, da naše slovenske občine dobe zanesljivih, poštenih tajnikov, želeti, da se napravi še mnogo poštenih društev.

Čas hitro mine, in kar je danes še mogoče, postane čez par let lahko neizvedljivo. Zato treba rodoljubnega dela takoj, treba rodoljubne požrtvovalnosti, treba razumno in pametno rabiti sredstva v rodoljubne namene. Na delo tedaj! Treba bo mnogo časa in mnogo dela, da se zopet popravi, kar je hudega učinila minola doba.

Novoletno darilo.

Od dne do dne se množijo pritožbe o razuzdanosti in zapravljivosti. Če zdaj vprašam posla, delavca, koliko si je prihranil tekom leta, je li mu je gospodar izstopivšemu iz službe še naštel precejšnjo svotico kronic, bode ti mogel dati le malokateri ugodnega odgovora, ki svedoči o štedljivosti. Večina naših poslov že tekom leta drega gospodarja zdaj za manjšo, zdaj zopet za večjo svotico svoje plače. Vprašaj posla dalje, zakaj je to porabil, ali mu je morda primanjkovalo hrane? O ne! Vzrok je čisto drug. V tej vasi je „žegnanje“, tam v sosednji zopet „bal“, katerega ne smem zamuditi; in to traja celo leto izvzemši cerkveno prepovedani čas, — a v mestih pa še tega ne. Vrhu tega se je pa mestna gizdavost vgnezdila tudi že po deželi. Saj nimamo več večjega kraja, kjer bi se ne bilo že tudi vtihotapilo kako nemčursko „fortsritlih“ društvo, ki prirejuje veselice. Da te dobijo „nobel“ lice, pripeljejo s seboj nemškutarski purgarji svoje nališpane „frajlice“, in dosedaj preprosto kmetsko dekletu ne sme zaostati. Kar je videlo mestnega, hoče imeti, in ne miruje prej, dokler se ne vstreže njeni želji.

Po dolgem času je vsaj izprevidela tudi vlada, kako škodujejo take prepogoste veselice s plesi, in je izdala dne 25. oktobra 1905 postavo, ki stopi s 1. januarjem leta 1906. v veljavo. Dosedaj so bili plesi takorekoč popolnoma neomejeni posebno tam, kjer so občine v liberalnih rokah. Nahajajo se kraji, posebno blizu letovišč, kjer ni pretekla nedelja, da bi ne bilo plesa.

Kakor dosedaj, bodo tudi zanaprej dajali dovoljenja za javne plesne župani, ki pa smejo dovoljenje odkloniti, omejiti ali pa navezati na gotove pogoje. Župan sme dovoljenje odkloniti, ako se ni zanj prosilo najmanj 3 dni pred prireditvijo plesa (§ 1.). Pristojbina za dovoljen

U v o d.

En brumen bo zmirom jesti se mov
Hudoben pa božji roki ne bo všov.
Jaz sem to šribov za marsikak stan:
Povsod mi je kak falar znan.
Falarjem tudi jaz sem podvržen,
O, da bi ne bil pred Bogom zavržen
Jaz se skoz to šrift ne povišam.
Da se le nizkim ne ferdrisa al višam!
Šribal sem s pristo roko sam,
Če hudim kaj povem, naj jih je sram.

Mirovna konferenca.

V Haag-u so sedeli, „mir“ kovali,
učene glave pri zeleni mizi,
in na papirju so izmodrovali
Kako je v okom priti vsaki „križi“.

Kanone, puške naj bi vse prodali,
nevarnosti saj itak ne bo bliži:
pri vsakem sporu naj bi posredovali
kovači večnega miru — pri mizi.

Od Petrograda tja do Jokahame,
od Črne gore dol do Carigrada,
se grozna, bratomorna vojska vname.

Mladenič, dekle, starec ranjen pada —
v Haagu tam pa migajo le rame,
svetovni mir je le pobožna nada.

„— mirski“.

Človek obrača, Bog pa obrne.

(S. S.)

„Ne pridejo še oče?“ vpraša majhen deček svojo mater, ki je pri peči prela, in pusti lese-nega konjička, s katerim se je igral.

„So se pač zamudili v tovarni, ker danes prejmejo plačilo. Bodo kmalu prišli. Vsedi se sem-

kaj k peči, srček moj, grem malo priložit, da se segrejejo oče; jim bo itak mraz“, odvrne mati, vstane in gre iz sobe.

Bila je to še mlada ženska. Pred petimi leti se je omožila in vzela Tolarjevega Tinja. Oba nista ničesar drugega imela kot zdrave ude in trdno zaupanje v pomoč odzgor. Toda Tinja je bil priden delavec v bližnji tovarni in je zaslужil vsaj, da je imela družina dovolj živeža; kajti zakon ni bil brez otrok. Zala, tako je bilo ime Tinjevi ženi, je povila čvrstega dečka, kateremu so dali pri krstu očetovo ime Tinček.

Zala sama je bila pridna gospodinja. Če ni imela drugega opravka, je šivala za sosede, da si je kaj prislužila. Denarja sta pač zelo potrebovala, kajti bolezen Tinjeve matere, ki je bila že precej priletna, je požrla ono malo svotico denarja, katero sta si bila še kot samca prislužila, in še zadostovalo ni. Prisiljena sta bila torej izposoditi si denarja za zdravnika in zdravila. Pa bahati in lakomni gostilničar, ki jima je bil denar posodil, je tirjal obresti na vsak način ob novem letu. Parkrat se jima je posrečilo preprositi skopuha, a sedaj noče več čakati in grozi s tožbo.

Danes je zadnji dan leta in po novem letu je obljubil tovarnar Tinju boljšo službo, večje plačilo in zraven tega še lepo brezplačno stanovanje. Pred Zalino dušo vstaja slika novega življenja v lepem prostornem stanovanju, ne kakor je sedanje v stari, zanemarjeni koči s strgano streho, skozi katero kaplja dež pri stoterih luknjah, in ki komaj varuje pred vetrom in mrazom. Potem bodeta zamogla — misli mlada žena —

poplačati vse dolgove in še zase in za otroka kupiti gorke zimske obleke. Oh, kako bo skrbel, da bode ljubljeni mož zadovoljen, kako mu bo stregla, ko pride s trudapolnega dela domov; Kako lahko bi stregla po novem letu tudi svoji tašči, toda Bog jo je že rešil težav in nadlog tega sveta in jo poklical k sebi. V take misli zatopljena stopi Zala v sobo, gledajoč po sinku, ki je pa med tem časom že mirno zaspal pri gorki peči. Rahlo ga sleče in ga spravi v posteljo. Sama pa hoče še dalje prestati, toda delo ji ne gre izpod rok, kakor drugokrat; tako nekako čudno tesno ji je pri srcu. Že zjutraj, ko je Tinja odšel na delo, ji je nekaj reklo, naj ga zadrži doma in celi dan si je potem bridko očitala, zakaj tega ni storila. Proti večeru ji je bilo pa posebno hudo in neka temna slutnja ji je stiskala srce.

„Moj Bog! preti mu li kaka nesreča, kar je lahko mogoče, če gre po krajši poti čez zamrzo jezero“, reče si trepetaje mlada žena in gre večkrat na prag poslušat, če se že čuje Tinjeva hoja po zamrzli stezi. Ura na steni je odbila že enajst in ni ga še domov.

„Je pač ostal pri Petru v Podgorjah in ni hotel iti čez jezero v tej temni, mrzli noči“, si misli Zala, pomoli in se vleže spat. Toda zaspati ne more; vedno mora misliti na moža. Šele pozno v noči se ji zapro oči, a še v sanjah jo zasleduje strašna podoba; ona vidi Tinja borečega se z valovi, ona mu pa hoče teči na pomoč, a okamenela se ne more ganiti z mesta.

Ko je ta večer Tinja s plačilom v roki in gotovo obljubo gospodovo, da bo imenovan prvi dan po novem letu višjim delavcem, zapustil to-

ples bode znašala v Celovcu 20 K, v vseh drugih občinah pa 10 K, katera svota se mora plačati pred izročitvijo dovolilnega lista. To svoto sme občinski zastopnik za dovoljenjem deželnega odbora zvišati do 100 K (§ 2.). Pripomni se, da je treba še plačati kolekotine 4 K. Kjer ima občinski odbor še količkaj smisla za občni blagor, mu bode § 3. posebno všeč, vsled katerega sme skleniti, da se javne veselice s plesom ne smejo vršiti v gotovih časih ali pri posebnih okoliščinah. Tak sklep se mora 1 mesec pred veljavnostjo skozi 14 dni javno razglasiti.

Do sedaj je bilo samo šolarjem prepovedano prisostvovati javnim plesom, za naprej je to otrokom brezpogojno prepovedano in le otroci po končanem 16. letu smejo na ples v spremstvu postavnih namestnikov ali od teh določenih oseb, ki pa morajo biti polnoletne in od istih izrecno za nadomestitev določene. Za izvrševanje te določbe so pod kaznijo odgovorni gostilničarji, vodje in podjetniki plesa ter postavni zastopniki (starši, varuhi) otrok (§ 4.).

Kazni zapadejo plesalci in godci, ki po opominu gostilničarja ali občinskega redarstva ne nehajo plesati in gosti, bodisi da so plesali brez dovoljenja ali da podaljšajo ples čez dovoljen čas. Kaznivi so tudi gostilničarji, če pripustijo ples v svojem prostoru brez občinskega dovoljenja, in sicer tudi tedaj, če ravno niso sami prireditelji plesa (§ 5.). — Gostilničarjem, ki so bili trikrat kaznovani radi prestopka te postave, se ne sme več dati dovoljenja za ples in vrhu tega se morajo naznaniti obrtni oblasti. Razun kazni je treba plačati še pristojbino za ples (§ 2.), pri prestopu določenega časa pa še enkratno plačilo že plačane pristojbine, torej za deželo 2×10 K (§ 7.). Pri popustljivosti ali pristranosti županov smejo prevzeti te kazenske zadeve politične oblasti (§ 8.), kar pa gotovo ne bo v čast in ponos županov.

Prošnje za veselice s plesom se morajo rešiti s pismenim obvestilom prosilcu tekom 24 ur. Pritožbe proti odločitvam županov se morajo vložiti pri županu tekom 14 dni računjeno od dne dostavitve, in v prihodnjih 14 dneh mora občinski zastopnik (odbor) te prizive rešiti. Proti odločitvi občinskega zastopa je odprta pot priziva na deželni odbor; priziv se mora vložiti 14 dni po dostavitvi pri županstvu (§ 9.).

S tem, da objavimo to postavo, mislimo vstreči bralcem našega lista. Gotovo bode postava imela za gospodarje in občine veliko koristi, ker bode omejila razne nedostatke in nerednosti. Velikega pomena za kmeta je § 3. te postave. Največ plesov se namreč vrši v poletnem času, ko najbolj potrebuje čilih delavskih moči. Če bi občinski zastopnik za gotove mesece po letu popolnoma ustavili javne plesse, kako bi jim bili gospodarji hvaležni in koliko blagra bi tak sklep prinesel našim poslom, posebno še v — denarnem oziru!

Upajmo torej na boljše!

Koroške novice.

Naše misli. Pod tem zaglavjem razmotriva „Naš Dom“ razmerje med seboj in našim listom

varno in ravnateljevo stanovanje, je bilo že precej pozno, ker ga je ravnatelj dolgo obdržal pri sebi, razlagajoč mu dolžnosti in opravila, katera bo moral prevzeti z novo službo. Predno se je Tinja napotil domov, je še obiskal Petra, svojega prijatelja, pri katerem je imel torbo s poldanskim živežem shranjeno. Tudi tukaj se je zamudil pri topli peči, tako da je bilo že pol enajstih, ko se je odpravil domov.

Mrzel veter mu je pihal v obraz in nobene zvezde ni bilo videti na nebu. Kmalu dospel do jezera. Ozka gaz pelje čez jezersko gladino, toda naenkrat jo zgubi kar nevedé in koraka poln veselih misli brez steze proti mestu, kjer leži po njegovem mnenju njegovo stanovanje. Že precej dolgo hodi. Krog in krog je vse tiho, le veter zatuli včasih in zmrzel sneg mu škriplje pod nogami. Tu — naenkrat — se zaziblje ledena ploča, še en korak, na vseh straneh počil led in Tinja je v vodi. Rešiti se hoče in se prime za ledeni rob, toda vselej se odlomi nov del. Kljucati prične in vpiti na pomoč, a nihče ga ne sliši, nihče ne pride. V duhu vidi svojo ženo in malega sinka, z vso silo si zopet prizadeva rešiti se iz mrzle vode; on mora živeti, živeti za svojo obitelj. Mrzel pot mu stopi na čelo in z groznim, nečloveškim glasom vpije na pomoč. Vse zastoj. Moči ga zapuščajo. Še enkrat stegne roke, kakor bi hotel popasti rešilno vrvo, potem izgine pod ledom. Jezero mu hladi vročo glavo, vse njegovo življenje mu stopi še enkrat pred oči; krasna luč ga obdaja, on vidi svojo Zala in rdečeličnega Tinčka v nebeški svetlobi in na uho mu udarja krasno petje. — — —

in pravi dobesedno: „Naš list se tudi mnogo čita med koroškim slovenskim ljudstvom. Okoln 2000 izvodov ga roma vsakokrat med drage brate. Vendar se moramo pritožiti, da pri koroških voditeljih nismo našli iste podpore in istega sprejema, nego med ljudstvom. Ne vemo, zakaj nas nekateri ne marajo. Toda to vemo iz gotovega vira, da nekateri v nas vidijo tekmeča „Miru“! Da je kaj takega izključeno, se nam zdi jasno kakor beli dan! Mi nočemo „Miru“ škodovati in smo prepričani, da mu tudi ne škodujemo, ampak nasprotno, kdor je naš naročnik, je čez par let gotovo tudi naročnik „Mira“, ki ga o koroških dogodkih lahko boljše poučuje nego naš majhen, tesen list. Da, istina je, mi hočemo tudi na Koroškem enemu listu tla izpodkopati, toda to ni „Mir“, ampak ptujski „Stajerc“. Toliko smo hoteli javno in jasno povedati, da se poznamo in mi ostanemo dobri prijatelji. Saj imamo vsi en cilj, ohraniti in okrepiti slovenski rod na Koroškem.“ — Po starem pregovoru, da pametna in odkritosrčna beseda pametno mesto najde, hočemo tudi mi ob tej priliki jasno in odkritosrčno povedati svoje misli. „Naš Dom“ je na Koroškem posebno razširjen v velikovškem okrajnem glavarstvu, manj v celovškem, zelo malo pa v beljaškem in šmohorskem. Razširjen je torej v narodno najzavednejšem okraju najbolj. Odkritosrčno pa moramo priznati, da „Mir“ v tem okraju ravno tako izgublja svoje naročnike, kakor jih pridobiva „Naš Dom“. Torej imajo potemtakem tisti, ki vidijo v „Našem Domu“ tekmeča „Miru“, popolnoma prav. Da pa se to more dogajati, zato vidimo vzrok le v različni visokosti naročnine obeh listov: „Mir“ stane 4 K, „Naš Dom“ pa le 1 K. Zato nam tudi vračajo naši naročniki naš list s pripombo, da si rajši naroče „Naš Dom“. Kajti ako bere list vsak teden, ali šele vsak drugi teden, to je našim ljudem precej vseeno, a da ga to drugo stane 3 K manj, to odločuje. Ali dasiravno nam je „Naš Dom“ v tem oziru tekmeč, vendar ne maramo radi tega morda začeti kakega boja ali kaj podobnega proti njemu. Kajti veseli smo, da dobi naš kmet vsaj drug list, katerega načela se kolikor toliko strinjajo z našimi, v roke, ako ne dobiva našega lista. Nam je za probujanje našega naroda, ne pa morda za kak postranski namen. Zato pa tudi z veseljem pozdravljamo vsakega sotrudnika na polju narodne prosvete med slovenskim narodom na Koroškem. To so naše odkritosrčne misli.

Nov dnevnik na Koroškem. „Kärntner Zeitung“, ki je dosedaj izhajala po trikrat na teden, je začela o božiču izhajati kot dnevnik. List je stavljen s strojem in prinaša med berivom slike dnevnih dogodkov, nekako tako, kakor nekateri dunajski listi. Stane pa „Kärntner Tagblatt“, kakor se list odslej imenuje, 24 K na leto, za manj časa pa temu primerno. Kakor znano, je ta list nemških krščanskih socialcev izgubil med Slovenci veliko število naročnikov zaradi svoječasne napada na naš list ob priliki boja za slovenske matrike. Sicer mu želimo vse najboljše, a vse se nam zdi, da se list najbrž ne bo mogel vzdržati kot dnevnik, kakor se že svoj čas ni mogel. Prva številka prinaša na

Spet je vse tiho in mirno; ura na bližnjem zvoniku je ravno odbila dvanajst. Dve luči se zasvetite, prihite možje, ki so slišali zadnje obupne klice nesrečnežev, gledat, katero človeško bitje se bori z brezčutno naravno silo. Žalibog prepozno, jezero je dobilo svoj plen.

Drugi dan prinesejo Zali na nosilih mrtvega moža v hišo. Strašno vsklikne uboga žena, omedli in se zgrudi zraven mrtveca na tla.

Lep pogreb je imel Tinja. Vsi delavci, tovarnar sam in še mnogo drugih ljudi je spremljalo rajnika na zadnjem potu. Za krsto je stopala uboga vdova s sinkom. Bridka žalost in obup sta ji polnila srce. Kaj hoče početi s sinkom brez skrbnega moža v zadolženi hišici?

„Moj Bog, prehudo si me ndaril“, zdihuje pri grobu in solze ji kapajo neprenehoma na črno gomilo. Ali kjer je sila največja, je pomoč najbližja. Nesrečna mlada žena je namreč tako ganila posestnika tovarne, da je sklenil skrbeti za njo, kar je tudi storil s tem, da ji je dal službo oskrbnice v svoji hiši. Da, celo stari skopi gostilničar se je dal omečiti, ko ga je Zala s solznimi očmi prosila, naj počaka z obrestmi. Seveda se je potem skopuh, ko je Zala odšla, kesal svoje mehkosrčnosti, ali besede vendar ni hotel snesti.

Zala je živela od tega časa naprej v hiši tovarnarja in hvaležna duša je natančno in vestno opravljala svoje posle. Edino veselje ji je bil mladi Tinja, ki se je v šoli tako pridno učil, da ga je gospod, ki mu je bil zelo naklonjen, poslal v višji učni zavod.

prvi strani sliko bivšega celovškega župana, sedaj častnega meščana Julija Neunerja in sliko častne diplome. O njem pravi „K. T.“, da je „kot celovski župan vedno znal varovati nemški značaj mesta, ne da bi s tem dal povoda za pritožbe drugim narodnostim.“ Nam se zdi to kadilo precej čudno, ravno tako, kakor se nam zde čudne druge narodnosti v Celovcu, ker vemo samo za eno narodnost v Celovcu poleg nemške, namreč za našo, slovensko. Da so pa Slovenci imeli dovolj povoda, pritoževati se, o tem je prepričan ravno tako „Kärntner Tagblatt“ kakor mi. In če se potem drugače piše ?

„Bauernzeitung“ in volitev v velikovski okrajni šolski svet. Da je izvolitev g. župnika Treiberja zadela velikovsko nemčurstvo res prav v živo, kaže najbolj jasno dejstvo, da „Bauernzeitung“ še vedno pretaka svoje krokodilje solze zaradi tega dogodka. Pravi namreč: „Cerkev, duhovništvo ima že po postavi svojega zastopnika v okrajnem šolskem svetu. Duhovnik pa, ki je brez tehtnega preudarka in proti volji volilcev izvoljen v c. kr. okrajni šolski svet in bo služil enostransko le eni stranki, je izgubil pravico do mandata. „Fortšritlich“ občine bi bile morale proti taki, naravnost po duhovščini zapovedani volitvi vložiti odločno pritožbo in zato poskrbeti, da bi se volitev ne potrdila.“ — Ali ne gleda pri vseh koncih in krajih iz teh besedi le onemogla jeza nad izvolitvijo odločnega Slovenca v c. k. okrajni šolski svet? Ali ni le to vse dokaz, kako hudo boli velikovške nemčurje, da so se slovenski župani oprostili velikovške komande in so volili po svoji svobodni volji? Naravnost smešno pa je trditi, da je bil g. župnik Treiber izvoljen proti volji volilcev. Ako bi ga ne bili slovenski župani hoteli voliti, bi pač ne bil izvoljen. In enostransko postopanje! Kdo neki bolj enostransko nastopa, kakor nemško-nacionalna stranka, kjer le more! In le protestirajo naj „fortšritlich“ občine — volitve, ki se je pravilno izvršila, pač nihče ne bo ovrigel. Vsa nesramnost nemških nacionalcev pa se vidi posebno v tem, da sedaj v „Bauernzeitung“ izrecno priznavajo, da je bila glasovnica, na kateri je stalo „Traber“, oddana za g. Treiberja, dočim je pri volitvi celo nekdo iskal nekega Travarja po Pliberku in s tem hotel doseči Pinteritschevo izvolitev. Sicer pa vemo, da jih kaj hujšega ni moglo zadeti kakor slovenska zmaga, in to nas v resnici veseli. In le počakajo naj, pripravili jim bomo še marsikatero tako jezico! Da, da, Slovenec gre na dan!

K podraženju mleka. Naš list je kmetijski list, namenjen slovenskim kmetom, in gotovo je njegova prva stvar, zagovarjati in braniti pravice kmetijskega stanu in skrbeti za povzdigo in napredek narodnega gospodarstva. Potemtakem nam je gotovo na tem ležeče, da si kmeti zboljšajo svoje gmotno stališče, da z eno besedo, spravi svoje pridelke čim najboljše v denar. To je naše mnenje tudi glede podraženja mleka. Vemo pa tudi, da je mleko neobhodna potreba delavstva, katero glede podraženja te življenske potrebe ne bo istih misli s kmetom. Da se pa more tudi tu najti srednja pot, je vsakemu pametno misle-

Zopet je predvečer novega leta. V lepo opremljeni sobi sedi mlad gospod pri mizi in čita v neki debeli knjigi. Čvrste postave je in njegov resni obraz krasijo črne brke in gladka pobrita brada. Zdjajci vzdigne oči, dene knjigo na stran in reče obrnivi se k preprosti ženi, ki je sedela zamišljena na stolu pri peči:

„Mati, danes je ravno petindvajset let, odkar je utonil oče v jezeru.“

„Res je res,“ prikima ona in obrne oči proti steni na veliko podobno, ki je kazala moža v preprosti kmetijski obleki.

— „Da, petindvajset let je že preteklo“, nadaljuje zdihuj, „odkar si izgubil očeta. Moral bi ravno biti povišan v službi, a mesto povišanja mu je prineslo tisto nesrečno novo leto — smrt. Kako sem takrat žalovala in obupovala, ti ne morem povedati. Saj sva bila šele pet let v zakonu združena, in zadolžena je bila koč, ti si bil pa šele štiri leta star. A Bog nama je pomagal in obrnil vse na dobro. Kdo ve, če bi Ti mogel študirati, če bi bil oče živ ostal. On se je sicer trudil, da bi nam vsem ustvaril boljše življenje, a Bog je hotel drugače. Človek obrača, Bog pa obrne, in sicer vse v blaginjo človeštva. Čast mu bodi vekomaj!“ je končala.

Gotovo je vsakdo uganil, kdo ste ti dve osebi. Ženska je Zala, vdova nesrečnega vtopljenca, mladi gospod pa njegov sin. Dopršil je namreč Tinja s pomočjo tovarnarja svoje študije z najboljšim uspehom in živi zdaj kot čislani profesor v glavnem mestu učenosti, domovini in materi svoji.

čemu človeku gotovo jasno. Tisti, kdor sam trdo služi svoj vsakdanji kruh, bo tudi vedel, da mora drugi, ki ga ravno tako trdo služi, ravno tako gledati na vsak vinar. Drugače pa je z onimi, ki sede na tisočakah. Zato si ne moremo kaj, da ne bi nekoliko osvetlili čudne „doslednosti“ nemških nacionalcov v tej zadevi. „Bauernzeitung“ in „Freie Stimmen“ sta gotovo lista v rokah iste stranke. A glejte! „Bauernzeitung“ je za podražanje mleka, „Freie Stimmen“ pa proti. I seveda! Prva je namenjena kmetom, druga pa „gospodi“. In tako bi se skoraj dogodil slučaj, da si bodeta ta dva lista pod enim klobukom skočila v skupne lase. Se pač vidi, kako znajo biti „vsestranski“ ti naši gospodje nemški nacionalcji.

„**Bindiš**“ — se ne sprejme. Pod tem naslovom prinašajo razni nemški listi, med njimi tudi naš „Kärntner Wochenblatt“ po njihovem mnenju menda svet podirajočo novico, da je neka nemška občina na Spodnjem Štajarskem sklenila, da bo uradovala izključno nemški in ne sprejemala več slovenskih dopisov. „Kärntner Wochenblatt“ kliče tej „wacker“ občini svoj „heil“. Pametnemu človeku, ki bere take stvari, pač drugega ne kaže, kakor pomilovati take in enake izbruhe vsenemškega veselja, ako ne pomisli zraven, da ima stvar sama na sebi nekaj posnemanja vrednega tudi za nas Slovence. Koliko slovenskih občin imamo na Koroškem in koliko jih uraduje izključno slovensko? Ali jih ne naštejemo na prstih ene roke? Ali morda celo pet prstov ne bo preveč? Glejte Nemce in ponemčence, kako delajo! Storite torej tudi ve slovenske občine svojo narodno dolžnost in sklenite, da se bo v vaših občinskih uradih uradovalo izključno slovensko. Pa ne samo v občinskih uradih, temveč z vsemi oblastmi občujte le slovensko, in videli bode, kake izpremembe se bodo v kratkem zgodile pri naših uradih. Ako bi vse občine le slovensko občevale s c. k. uradi, bi bilo kmalu več slovenskih uradnikov v deželi. Storite torej svojo dolžnost!

Proti železniški zvezi Kranjske z Dalmacijo. V 103. št. „Kärntner Wochenblatt-a“ z dne 29. decembra 1905, je zagrešil neki inženjer pl. Webern članek, v katerem bije z vso silo vsenemškega šovinizma po nameravani železniški zvezi Dalmacije z ostalimi avstrijskimi kronovinami! Ni nam treba poudarjati, da bi sploh nesramnejše ne mogel že nihče več pisati o Dalmaciji in njenem prebivalstvu, seveda le zato, ker je dežela — slovanska. Da bi se bil pl. Webern pokazal v članku le z eno vrstico „inženjerja“, o tem pač ni treba misliti, kajti sumničiti in obrekovati je lažje, kakor pa kaj stvarno dokazati. In vsenemški listi se potem še bahajo s takimi „stvarnimi“ članki in njihovimi „stvarnimi“ pisci! Izvenkoroškim slovenskim listom, ki se zanimajo za stvar, priporočamo, da si natančneje ogledajo ta čudež učenosti vsenemškega „Kärntner Wochenblatt-a“.

Izpred sodišča. Zaradi krive prisege je stala pred celovskim deželnim sodiščem Franca Messner iz Guštanja. Mesar Jože Schneider iz Guštanja je namreč hotel prodati bolnega prašiča. Messner je izpovedala orožniku, da je videla na prašiču rdeče lise, pred sodnijo v Pliberku pa je to zanikala. Sodišče jo je izpoznalo za krivo in ji prisodilo šest tednov ječe poostrene z enim postom vsak teden. — Radi motenja vere je bil pri Juriju Racu na Goričici uslužbeni delavec Jurij Šelander obsojen na tri tedne strogega zapora.

Nameščen je kot provizorični deželni distriktni živinozdravnik v Paternijonu g. Franc Černe, dosedaj deželni okrajni živinozdravnik v Fehringu na Štajarskem.

Izgubil se je. C. k. deželna sodnija išče 33letnega, v Logivasi rojenega in tamkaj pristojnega Urbana Valentiniča, ki je nazadnje kot črevljar stanoval v Št. Petru pri Celovcu. Valentinič bi moral odsedeti tri mesece v ječi, pa se je — izgubil.

Nova postava. Cesar je potrdil novo deželno postavo o deželni nakladi na porabo piva. Ta postava stopi v veljavo z letošnjim novim letom.

Izpremembe na južnem kolodvoru v Celovcu. Od dne 27. decembra se sprejema tovrno blago na novem centralnem tovornem kolodvoru. Od torka, dne 2. januarja, se bode tudi oddajalo tovrno blago le še na centralnem tovornem kolodvoru. Zaradi tega se preseli tudi carinski urad z južnega na centralni kolodvor. Na prostem odloženo blago, katero se je odložilo do 30. decembra še na južnem kolodvoru, ostane do odpošiljatve na svojem prostoru. Strankam, ki žele, da bi se jim blago na dosedanjih mestih skladalo, se ugoditi, ako se v tej zadevi obrnejo na predstojništvo postaje.

Iz uradnega lista. C. k. sodišče v Borovljah naznanja, da je umrl dne 7. julija v Slovenjem

Plajbergu Jože Lavsekar in zapustil pravomočno oporoko, vsled katere dobi njegovo premoženje postavni dedič Boštijan Lavsekar. Ker pa ni znano sedanje bivališče tega postavnega dediča, ga sodnija pozivlje, da se v teku enega leta začeni od 20. decembra 1905, prijavi pri sodniji v Borovljah, sicer se bo zapuščinska obravnava izvršila med morebitnimi drugimi dediči in njegovim kuratorjem Šimnom Lavsekarjem.

Št. Jakob v Rožu. Preteklo leto smo končali v svojem društvenem življenju s slovesnejšo prireditvijo. Vsakih 14 dni imamo sicer reden sestanek, ali ti se vršijo nekako bolj v domačem krogu; sedem smo jih imeli v tem zimskem tečaju in razun enega so bili vsi izvrstno obiskani. Ali od časa do časa je treba s slovesnejšo prireditvijo zanesti zanimanje za naše društveno delovanje med širše domače kroge. In to upam, se je posrečilo s prireditvijo na Štefanovo. Takoj v začetku govorov se je napolnila velika dvorana „Narodnega doma“ popolnoma. Prvi govornik, g. podpredsednik, slika znani graški shod: „Proti prodiranju Slovencev“, z vsemi ostudnimi napadi, ki so se tam izrekli proti nam, in poda način, kako naj slovensko ljudstvo odgovori na te nesramne žalitve narodne časti. Nikdar mi ne smemo rabiti tujega jezika brez skrajne potrebe, ker s tem ponižujemo samega sebe. Edino le njega se moramo posluševati v vseh uradih, na železnicah, pri nakupovanju. Osvetli tudi pomen gesla: Svoji k svojim, pomen čitanja slovenskih listov itd. Drugi govornik, g. župnik Ražun, razkazuje v govoru „Alkohol“ skelčeo rano na truplu celega človeštva, torej tudi našega naroda. Z izgledi dokazuje, koliko narodne sile uniči ta sovražnik našega ljudstva v gospodarstvu, na trupu in na duši. Za zdaj zastopa samo dve zahtevi: zmernost pri odrastlih in popolna zdržnost pri otrokih, kar je pa seveda odvisno edinole od staršev. — Po govorih se je predstavljala vdrugič igra „Lurška pastirica“ v popolno zadovoljnost pričujočega občinstva. Vsem igralkam se mora izreči popolno priznanje na njih odločnem nastopu, lepem govorjenju in pravilnem naglašanju besed. V odmorih in pa na večer so skrbeli za zabavo moški in mešani zbor in pa tamburaši. — Prihodnji društveni sestanek je v nedeljo dne 7. januarja ob 3. pop. z 2 govoroma: prvi o izobrazbi, drugi o zrakovplovu. Daljni sestanki so pa, kakor dozdaj, vsako drugo nedeljo ob istem času.

Škofiče. Pred nekaj tedni je bilo posestniku Janezu Ramovšu ukradenih 320 K. Dasi ravno se je tatvina takoj naznanila, se je šele sedaj posrečilo orožništvu tatu izslediti, in sicer je bil to neki Kristijan K., kateri se je izročil pravici.

Südmarka pri delu. Rožeška podružnica „südmärke“ je priredila dne 16. decembra svojo „julfeier“. Predsednik podružnice, c. k. notar dr. Hans Winkler, je imel pozdravni govor, slavnostni govor pa je govoril neki drug govornik, kakor pravi „Bauernzeitung“. Nas bi zelo zanimalo, kdo je ta „neki drug“ govornik, ker opravičeno sumimo, da je bil zopet kak c. k. uradnik. Nas bi sicer stvar nikakor ne zanimala, ali zato, ker vemo, kako se naše slovenske uradnike neusmiljeno preganja, ako se le količkaj pokažejo Slovence, da se hoče uvesti disciplinarna preiskava proti našim ljudem, ako so slučajno navzoči v kakem kraju, kjer se vrši kaka slovenska veselica, potem nas pač tudi zanimajo „südmarkini“ slavnostni govorniki. Kajti to tudi vemo, da v takih slučajih nemštvo kipi in prekipeva. Prepričani smo pa tudi, da bi se v nasprotnem slučaju takoj najstrožje discipliniralo slovenskega uradnika. Ali kaj hočemo, slavnostni govornik se je tu skrtil za „nekega drugega“. Po „Bauernzeitung“ tudi posnemamo, da je podružnica ob tej priliki rešila nemštvo z 28 „südmarkinimi koledarji“, ki jih je razdelila med kmetsko prebivalstvo. Nemštvo v zgornjem Rožu je torej rešeno.

Beljak. (Samomor.) Dne 28. decembra je našla hišna v gostilni „pri tigru“ neko žensko, ki je prenočila ta večer v omenjeni gostilni, v sobi nezavestno. Hišna je takoj poklicala gostilničarja, in ta je izpoznal, da se je ženska zastropila s žveplenkami. Raztopila je kapice treh škatljic žveplenk. Obvestili so takoj zdravnik in policijo. Žensko so prepeljali v bolnišnico. Na nočni omarici so našli listek z napisom: „Brezupna ljubezen“.

Beljak. (Tatvina v cerkvi.) V nedeljo dne 24. decembra je nekdo pokradel v župni cerkvi več stvari, med njimi neko dragoceno svilnato blazino, več vencev in drugih okraskov. Zasledili tatu še niso.

Podklošter. Pred božičnimi prazniki je orožništvo prijelo večje število ciganov, ki so se potepali po naši okolici brez zaslužka. Bili so menda prav veseli, da so prišli čez praznike na gorko in so dobili vsaj pošteno hrano.

Štebenj pri Bekštanju. (Ponočni nemiri.) Ponočni nemiri in pretepi se sedaj v Štebnju množé. Najprej se pije, potem poje, potem godejo in plešejo, nakar se začnejo sprekarjati in preklinjati, dokler se slednjič ne stopó. — Konec vsega pa je, da vse pobijejo, kar jim pod roko pride. Blizu gostiln stanujoči iz spanja vsi preplašeni svoje trudne glave vzdigujejo in si domišljajo, ali je ogenj ali bogvd kakšna „divja jaga“. Tako so v eni tukajšnjih gostiln pri Urbanu v nedeljo 17. novembra o polnoči divji barabe kakor razdraženi medvedi razsajali, vse steklenice, okna in stole, sploh vse, kar so v izbi našli, na drobne kosce potolkli in razdejali. Ko so svoj junaški čin končali, so jo korajžno pobrali z dolžno „ceho“ vred. Prčali pa bodo s tem, da bodo po zimi v najhujšem mrazu lepo na toplem sedeli in zapovedani ričet jedli. Gostilničarji pa so tudi lahko zadovoljni, ker imajo že koj domá dober kup svoj „teater“!

Kotmaravas. Kakor se čuje, je v zadnji seji občinskega odbora odložil županstvo župan naše občine, Pavel Sablatnig. Kaj ga je k temu dovedlo, nam ni znano. Najbrž so bile osebne razmere. — Občina Kotmaravas ni v slovenskih rokah. Prip. ured.

Medgorje - Podgrad - Grabštanj. (Tu di „dohtar“ ali kaj?) Dne 3. listopada l. l. je v Lahanjeh, občina Medgorje, župnija Grabštanj, umrla kmetica Neža Puc, p. d. Ružinja in to zavoljo ponesrečenega poroda. Občinski sluga Blaž Šubenik, p. d. Nogradnik, je kot ogleda mrličev zapisal kot vzrok bolezni: „Todtenfleck“. Župnik misleč, da bi ga moral biti sram kaj takega v mrtaške bukve zapisati, je prosil zdravnika dr. pl. Lemmena, da je oni „dohtarski“ list ali ime bolezni zapisal, kakor se gre. — Nogradnik je 30 let star, oženjen, oče dveh otrok in zraven še cerkovnik in mesar in poštni sel. Komu na ljubo se je ta neresnica zapisala? Menda na ljubo županu p. d. Krasniku! Isti je s p. d. Ružom velik prijatelj, pa Ruž je bil zaradi čudne smrti svoje žene že pri sodniji. — Živio „Todtenfleck!“

Medgorje - Podgrad - Grabštanj. („Fest“ mož v janki.) Ferdinand Privaznik, p. d. Melhar v Škarbinu, občina Medgorje, župnija Grabštanj (ta najmlajši „avšus v avšuse“), je dne 15. avgusta l. l. zvečer v gostilni pri „Kohu“ v Medgorju zmerjal bivšega župana Habernika v Megorjah z „ravberjem“ itd. Pred tremi tedni je pa isti prosil svojega župnika v Grabštanju kot pričo svojega junaštva, da naj ponehata od tožbe, za odpuščanje! (Ta beseda je Krasnika veljala 30 K.) Isti je pred kratkim g. Grafenauerja zabavljaj zavoljo koze in jo je od gosp. župnika pošteno skupil, namreč: „Zakaj ne mirujete, saj vas ni nihče pogledal? Ako ne boste kmalu tihi in boljši gospodar, potem se lahko zgodi, da še koze ne boste imeli!“

Medgorje - Podgrad. (Čudno.) Občinski odbor je v seji dne 19. listopada l. l. na predlog prvega občinskega svetovalca Janeza Kopajnika, p. d. Ogniza v Medgorjah (bivšega mežnarja-organista v Grabštanju) sklenil, vse (?) častne občane od leta 1896. in 1904. (= 12 + 5) „vegvreči“. Očka župan Krasnik mu je pritrtil in rekel, da se on mora šele „erkundigat“, kaj imajo za ene verdinste“. Ko so pa rekli drugi, da denarje (590 K) morajo tudi nazaj dati, je gosp. tajnik Martinjak (Mrlinjak) rekel: „Kar je šenkano, je šenkano.“ Kaj ne, modro? Zdjaj pa: Gg. Lambert in Gregor Einspieler, Vidovic, Bayer, Edlmann, vit. Rainer, Krant, Legat, Muri, Sadnikar, Kordež — in pa še: dr. Brejc, Grafenauer, Wieser in Čeh in Lužnik: zdaj Vas bodo vse ob glavo dali! Ali jim dajete še kaj denarjev? Potrebni so pa!

Podjunska dolina. (Nesramnost nekaterih uslužbencev na železnici Sinčavas-Železna Kapla.) Da širši svet izve, kako nečuvno ravna nekateri uslužbenci na tukajšnji železnici, ki teče po čisto slovenski zemlji, hočem navesti tu en slučaj. Bilo je dne 23. decembra l. l. popoldne, ko vstopim na postajici v Dobrlivasi in na vprašanje sprevodnikovo: kam (vozni listki se dobivajo kar v vagonu), odgovorim, da v Žitarovas. Ker pa sem to povedal po slovenski, pravi sprevodnik nato: „Der sucht aber schon die Pfaffen zu unterstützen, will auch ein heiliger Bruder werden.“ (Ta tudi skuša farje podpirati; hoče postati svetnik.) — Nimam besedi, da bi primerno odgovoril na tako početje, ker človek, ki je rojen Slovenec, in more tako govoriti, obsoja se sam. Le to bi želel, da bi vsak Slovenec storil v takem slučaju svojo dolžnost in surovost takih ljudi bi kmalu minila. Radikalen fant.

Globasnica. Kakor sporočamo na drugem mestu, priredi naša podružnica družbe sv. Cirila in Metoda svoj občni zbor v nedeljo, dne 7. januarja ob 3. uri popoldne v Šoštarjevi gostilni. Zanimanje za to zborovanje in posebno za igro,

ki se bo tudi priredila, je velikansko. Zato se tudi nadejamo, da bo udeležba prav velika. Nadejamo se, da nas bodo polnoštevilno posetili naši vrli sosede iz Šmihela in cele pliberške okolice. Pri nas, kjer je narodni boj tako razvit, kakor malokje, je tako zborovanje, posebno če je prav obilno obiskano, velikanskega pomena. Narodna zavest se zopet bolj utrdi in naši ljudje dobijo vedno večji pogum, da vzdržijo svojo narodnost nasproti najzagrizenejšim nasprotnikom. Pridite torej, dragi Slovenci, in pokažite, da vam narodna Globasnica ni deveta brigala!

Blato pri Pliberku. Kakor smo zadnjič poročali, smo Slovenci zmagali pri občinskih volitvah v naši občini v vseh treh razredih. Dne 28. decembra se bi morala vršiti volitev župana, ali prišel je odlok okrajnega glavarstva, v katerem se naznanja, da se je proti volitvam vložil z nemške strani protest, vsled česar se volitev župana ni mogla izvršiti. Vsled tega je zavladalo velikansko razburjenje med našimi kmeti. Slišale so se ostre opazke; ogorčenje je bilo splošno. Vsekako pa se je nadejati, da se protestu ne bo ugodilo, kajti na naši strani se ni zgodila nobena nepravilnost, kajti te so se godile samo na nasprotni strani. Zato trdno upamo, da bo zmagala naša pravična stvar.

Suha pri Švabeku. Nekateri posestniki so si napravili svoj vodovod. Rov za cevi je peljal tik mimo pokopališča. Kar naenkrat se začne zid pri pokopališču majati in se tudi podere v dolžini 9 metrov. Delavci, ki so bili ravno v rovu, so se še pravočasno umaknili.

Deseta božičnica „Narodne šole“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Bilo je dne 30. grudna 1896, dva meseca po otvoritvi, ko je napravila naša „Narodna šola“, takrat še enorazredna, ob skromni ali vendar častni udeležbi slovenskih rodoljubov in ob velikem navdušenju prvo božično slavnost. Od leta do leta je zanimanje za naše božičnice čedalje bolj rastlo, ena je bila lepša in obilnejše obiskana od prejšnje. Letošnja deseta božičnica pa se je vršila nad vse sijajno. Bila je res krona naših šolskih slavnosti in najdostojnejša proslava desetletnice naših božičnic. Že dan poprej, dne 19. grudna, ko smo napravili za naše otroke posebno predstavo, katere se je tudi udeležila velika dobrotnica naše šole, visokorodna gospa ekselencija Ivana baronica Pino, blagorodna gospa Ana Klebel, soproga c. kr. okrajnega glavarja v Velikovcu z otroci in g. c. kr. okrajni tajnik Fr. Robar s soprogo, je bila velikanska naša telovadna dvorana do polovice napolnjena. Na kvaterno sredo dne 20. grudna bila je pa udeležba tako ogromna, kakor še nikdar poprej. Vsa telovadnica je bila to pot prvokrat celo napolnjena. Bilo je kakih 600 ljudi navzočih. Počastilo je našo velikansko slavnost 28 duhovnikov z gg. proštom Randalom in dekanom Čemerjem na čelu, mnogo posvetnih razumnikov in več slovenskih županov. Blizu vse doline slovenskega Koroškega so poslale svoje zastopnike. Videli smo udeležence iz Zilske in Rožne doline, iz beljaške in celovške okolice, največje število udeležencev je pa seveda poslala naša narodno probujena Podjunska dolina. Dasi je trpela slavnost polčetrto uro in je vladala sosebnost pred odrom in zadaj na galerijah silna gnječa, vztrajale so množice do konca nepremično.

Točno ob drugi uri otvori g. župnik Treiber slavnost ter vse navzoče najpristrčnejše pozdravljajoč razlaga na podlagi števil, kako je zanimanje za naše božičnice v minulem desetletju čedalje bolj rastlo. L. 1897 prejeli smo v denarju 228 K 40 v, l. 1898 237 K, l. 1899 284 K, l. 1900 404 K, l. 1901 766 K 20 v, l. 1902 1020 K, l. 1903 1149 K 49 v, l. 1904 1255 K 40 v. letos smo do zdaj prejeli že 1129 K 50 v. Pripomnimo pa, da pričakujemo še darov od gg. slovenskih duhovnikov v Ameriki, ki so nam lani poslali za božičnico 200 kron. Skupaj smo tedaj v pretečenem desetletju samo v denarju prejeli velikansko svoto 6463 K 99 v. Ali se more slovensko rodoljubje, dejansko sijajnejše kazati? Kakor druga leta smo tudi letos prejeli še darove v blagu. Tako je podarila visokorodna gospa ekselencija Ivana baronica Pino 55 žepnih robcev, 12 zimskih robcev za na glavo in 28 metrov barhenta za dekleta. G. Albin Novak, trgovec v Sinčivasi, je podaril 40 metrov barhenta, g. D. Mitterberger, krojaški mojster v Velikovcu, je poslal 6 novih narejenih hlač in 4 narejene srajce, g. Marjeta Tomaž, kramarica v Velikovcu, je podarila 12 spodnjih jopičev za dečke, g. I. Zechner, svečar v Velikovcu, je poslal sladkarije za drevo in otroke, g. Jurij Keblić na Reki lepoticje za božično drevo, rodoljubni kmet Vrank pa je tudi letos podaril lepo božično drevo. Vsled te velikanske darežljivosti

mogli smo naše otroke zelo bogato obdarovati. 56 otrok je dobilo novih črevljev, blaga se je razdelilo 653 metrov, tako da je dobilo 60 otrok celo obleko, ostali pa posamezne kose za obleko. Razdelilo se je tudi 300 žepnih rutič in 23 parov nogavic. Ko se je po tem poročilu g. župnik preblagim dobrotnikom najiskrenejše zahvalil na njihovi nepopisni darežljivosti, pozivljal je navzoče, da naj ostanejo tudi v prihodnje naši šoli naklonjeni, da, vsak naj postane rogovilež za našo šolsko stvar. Rogovilež je sicer najbolj sovraženi človek na svetu, ali on je tudi najzaslužnejši človek, zakaj le rogovilež je oče vsakega uspeha. Vsak naj stori svojo narodno dolžnost in zmaga bo naša. Na to se je izvršil obširni slavnostni spored. (Konec sledi.)

Društveno gibanje.

Globasnica. (Zborovanje). Ciril in Metodova podružnica v Globasnici priredi dne 7. prosinca ob 3. uri popoldne v Šoštarijevi gostilni svoj letni občni zbor s sledečim sporedom: 1. Pozdrav načelnika. 2. Slavnostni govor o šoli. 3. Volitev novega odbora. 4. Igra „sv. Neža“, prosta zabava in petje. K najobilnejši udeležbi vabi odbor.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico priredi v nedeljo, dne 7. januarja 1906, ob 3. uri popoldne svoj občni zbor v gostilni pri Avarju na Ločilu (postaja Brnca ali Podturje), po navadnem sporedu. Otrokom, ki hodijo v šolo, vstop ni dovoljen. K obilni udeležbi vabi odbor.

Slovenstvo in Slovanstvo.

Boj za jeseniško občino. Po kranjskem časopisju se bje v zadnjem času hud boj o jeseniških razmerah, kateri se je posebno sedaj, ko so pred durmi občinske volitve, še bolj poostiril. Na Jesenicah si stojijo nasproti tri stranke: dve slovenski in nemška. Sedaj je občina v narodno-naprednih rokah. Naš namen ni, presojevati, kdo je zakrivil sedanje nezdrave in za slovenstvo Jesenic tako nevarne razmere, ker se dosledno nočemo vtikati v kranjsko strankarsko politiko. Rečemo pa toliko, da so Jesenice za nas koroške Slovence velikanske važnosti, kajti ko bo vezala Koroško s Kranjsko nova železnica, nam pač ne more biti vseeno, ali je občina onstran Karavank v slovenskih ali nemških rokah. Saj že takointako, ako tudi Jesenice še znanprej ostanejo slovenske, smemo upati, da se bodo koroški, posebno pa celovski Nemci vrgli z vso silo na Jesenice. Izletov bo, da se bo kar kadilo. In da se bo na ta način skušal slovenski značaj Jesenic popolnoma zakriti, je lahko umevno. Pomoč, ki jo bodo imeli jeseniški Nemci iz Koroškega, bo morala biti vedna briga slovenske občine. Kaj pa šele, ako Jesenice postanejo nemške! Da je potem največja nevarnost za našo šentjakobsko občino, je jasno kot beli dan. Ne bo dovolj, da se bo ves domači nemški naval vrgel na slovenski Rož, imeli bomo tudi veselje, da bo celo s Kranjskega pihal skozi predor nemški veter v naše kraje. Ako Jesenice postanejo nemške, nam niti naš najhujši napor ne ohrani več Št. Jakoba. Da bi se pa moglo misliti o kakem napredku v narodnem oziru, je pa sploh izključeno. In tako bomo smeli koroški Slovenci zahvaliti svoje kranjske brate, da so nam s svojim strastnim medsebojnim bojem na najobčutljivejšem kraju zabodli smrtonosni meč v narodno telo. — Ako je torej kranjskim Slovincem, posebno pa jeseniškim obih strank, kolikaj ležeče na tem, da varujejo v svojem medsebojnem boju vsaj koristi najtlačenejšega dela slovenskega naroda, koroških Slovencev, potem vedo, kaj jim je storiti v omenjeni zadevi. Mož ob možu, ne glede na strankarsko politično prepričanje, bi moral iti v boj proti skupnemu sovražniku, ki ni slovenski liberalci in ne slovenski klerikaleci, temveč — Nemeč. To je naše odkritosrčno mnenje! Slovenski jeseniški volilci naj store svojo narodno dolžnost, in mi jim bomo hvaležni. Kdor je ne stori, ne izdaja samo Jesenic Nemcem, temveč celi slovenski narod na Koroškem. In tak ne zasluži drugega kakor — prokletstvo!

Slovensko časopisje. V Celju izhajajoča „Domovina“ bo od novega leta naprej izhajala po trikrat na teden. Naročnina se vsled tega poviša od 8 na 12 K za celo leto. „Slovenski Gospodar“ v Mariboru slavi štiridesetletnico svojega obstanka. „Südsteirische Presse“ v Mariboru preneha izhajati, oziroma se izpremeni v večji list, ki bo ravno tako kakor prej v nemškem jeziku zagovarjal slovenske težnje.

Odsek za vseslovenski legitimacijski listek opozarja sedaj, ko so občni zbori na dnevnem redu, vsa slavna društva, da uvedejo „društveno izkaznico“, ki se prodaja v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Vseslov. legitimacijski list je rodila neobhodna potreba. Njega razširjenost in mnoga priznanja kažejo, kako je društvom vstreženo ž njim. Zanimanje zanj raste od dne do dne in to ne le pri nas, ampak tudi pri bratskih nam Hrvatih. En komad legitimacijskega lista kot društvene izkaznice velja 20 h. kot vstopnice pri veselich 10 h. Na zahtevo razpošljamo tudi leg. list s plačilno lestvico. — Naročila in informacije naj se pošiljajo na naslov: Odsek za vseslovenski legitimacijski listek. — Dunaj VIII./1. Alserstrasse 7. II. 17.

Dopolnilna deželnozborska volitev se vrši ta teden na Kranjskem za kmetske občine v volilnem okraju Ribnica-Kočevje. Slovenska ljudska stranka kandidira državnega poslanca, dvornega svetnika Franca Šukljeja; narodna napredna stranka pa posestnika Jurija Drobniča.

V Domžalah na Kranjskem, kjer so vsled nesramnosti nemških priseljencev razmere v narodnem oziru zelo napete, se je ustanovil na sv. Štefana dan „Sokol“. Članov se je priglasilo 116. „Sokol“ bo krepka opora proti nemškonomacionalnemu nasilstvu nemških tovarnarjev.

Pod vlak je prišla prošlo nedeljo v Ljubljani 32letna Ema Babič. Vlak jo je vlekel kakih 25 korakov za seboj in jo težko poškodoval. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je še isto noč umrla. Zapustila je moža in tri deklice v starosti 5 do 9 let. Ker je vlak tudi njenega psa povozil, je pač lahko misliti, da je morda hotela rešiti psa in jo je pri tem prijel vlak.

Pogreša se že kaka dva meseca delavec Anton Cerar, 34 let star, majhen, šibke postave, rjave, polne brade, brk in las, ter tudi nekoliko šiljav. S seboj je imel nazadnje rjav zimski suknjič in hlače ter sive hlače in črn suknjič in črn klobuk. Pri sebi je imel delavske bukvice in sliko svojega triletnega sinčka. Cerar je delal nazadnje na Bledu ter je šel potem iskat dela, kakor je sporočil svoji ženi, ki živi v Ljubljani, na Koroško. Kdor bi vedel, kje se pogrešanec sedaj nahaja, ali ako bi se mu bila mogoče pripetila kaka nesreča, naj sporoči to uredništvu našega lista, ali pa mestnemu magistratu v Ljubljani.

Sveti večer na Triglavu. Štirje člani „Slovenskega planinskega društva“ so preživeli letos svoj sveti večer pod vrhom Triglava. V nedeljo, dne 24. decembra, so odšli zjutraj iz Mojstrane in so prišli ob osmih zvečer do kočice slovenskega planinskega društva na Kredarici, 2515 metrov visoko. Koča je bila zametena in so prišli vanjo skozi okno. V koči so si prižgali božično drevesce ter si odpočili čez noč. Jutro je bilo nad vse krasno. Razgled naravnost čaroben. Na božični dan ob 7. uri zvečer so bili zopet v Mojstrani.

Zmaga Slovencev v mariborski okolici. V mariborskem okrajnem glavarstvu so pri volitvah v cenilno komisijo za osebni dohodninski davek zmagali Slovenci v tretjem in drugem razredu. S tem so Slovenci dokazali, da so celo ob jezikovni meji davčno močnejši kakor Nemci.

Narodno delo na Štajarskem. Lep dokaz za narodno delo na Štajarskem so bile občinske volitve, ki so se vršile v zadnjem času v večjih občinah. V enem mesecu so dobili Slovenci šest občin. Med temi je gotovo največjega pomena zmaga v Šoštanjju, kjer so se volitve vršile že tretjič. V eni občini so Slovenci propadli, in sicer pri žrebanju, sicer bi bila ta občina tudi slovenska. Vzemimo si koroški Slovenci svoje štajarske brate v zgled.

Na Dobrni pri Celju so po hudem boju zmagali pri občinskih volitvah Slovenci v dveh razredih. Prvi razred je volil nemško. Nemci in nemčurji so delali z vsemi mogočimi, tudi nedovoljenimi sredstvi, da bi dobili občino v svoje roke, ali zavedni slovenski kmetje se niso dali zapeljati in so neustrašeno volili svoje može v občinski odbor.

Dogodki na Ruskem.

Dasiravno je ruski car obljubil svojemu narodu, da mu bo dal ustavo, se vendar v Rusijo še ni vrnil mir. Na vseh koncih in krajih se pojavljajo velikanske stavke, upori, požigi; da, ne manjka dosti in Rusija bo imela svojo meščansko vojsko. Za čas je videti, kakor bi vstajala nekoliko potihnila, ali zato pa zopet naenkrat vzplamti z vsemi grototami. Danes naj priobčimo nekaj naj-novejših vesti.

V Peterburgu so odkrili tri tajne delavnice za razstrelilne snovi. V peterburški Aleksandrovi tovarni so poizkusili delavci oborožen upor, ki je bil pa udušen. Iz Peterburga so pa poslali veliko

streliva in topov v Moskvo in v baltiške pokrajine. V Varšavi se je smrtno nevarno ranil podpolkovnik Mayer, pobočnik varšavskega generalnega gubernatorja, ki so mu oplenili hišo ob zadnjih nemirih. — Varšavski brzojavni uradniki in mnogo uslužbencev zopet izpolnjuje svojo službo. Po mestu krožijo vojaki. Zaprli so mnogo oseb. Tovarniški delavci stavkajo, tudi cestna železnica ne vozi, po bankah in mnogih delavnicah malih obrtnikov počiva delo. V Lodzu je mirno.

V Odesi so zopet proglasili vojno stanje, ker so ondi izbruhnili baje zopet nemiri. Brzojavni in telefonski promet med Peterburgom in Moskvo je oviran, ker so razrušili delavci pri Tveru brzojavno zvezo v dolžini 16 km. Barikadni boji so bili tudi 26. t. m. v Nižjem Novgorodu. Barikade so razstrelili s topovi. V Voronežu so opostili vstaški delavci 11 zaprtih revolucionarjev. V Kijevu in Kazanu se je ponesečil poizkus povzročiti oboroženo vstajo. Na Uralu so proglasili delavci ljudovlado. Središče uralske vstaje je mesto Zlatoust, kjer je več tovarn za topove. Mesto je popolnoma v oblasti vstašev. Uradnike so zaprli. Na tovarnah so razvili rdeče zastave. Delavci so zaprli načelnika montanskega okraja in njegovega pomočnika. V bližini Narve so skočili štirje vojaški vlaki iz tira, kar so povzročili revolucionarji. Vlaki so vozili polk namenjen proti vstašem. Življenje je izgubilo mnogo vojakov in poginilo je tudi več konj. V Rostovu so proglasili delavci republiko in so zgradili barikade. Med delavci in vojaki so bili vroči boji. Streljali so iz topov na barikade. Na obeh straneh je bilo ubitih na stotine oseb.

Proti mostu Rješici se pomikajo trije oddelki vstašev; vsak oddelek šteje po 3000 mož. Pred mestom se vsi oddelki združijo, nakar se začne delitev dežele. Oblasti se ne morejo ganiti, ker imajo na razpolago le eno eskadrono dragoncev. — V kurlandskem mestu Talsenu so revolucionarji po noči napadli orožarno ter se polastili kakih 3000 vojaških pušk. Nato so začeli streljati na vojašnico. Dragonci so morali pobegniti pri zadnjih vratih iz vojašnice. Vrnili pa so se kmalu pomnoženi po pešcih in z dvema topovoma, nakar so začeli streljati s topovi in puškami. Pol mesta je porušenega in požganega.

Znani Gapon, ki stanuje baje v Nizzi, je obžaloval sedanjo oboroženo vstajo, v kateri vidi začetek grozne meščanske vojske. Rekel je, da ne kaže Rusom slediti pariškim zgledom, marveč naj rajše zahtevajo takojšnjega sklicanja gospodarsvene dume.

Krvava vstaja je v starodavni Moskvi končana. O krvavih moskovskih bojih med prekucijsko stranko in carju zvesto armado dohaja jako veliko podrobnih poročil. Zgorela je do tal tiskarna lista „Rusko Slovo“. Škoda znaša več milijonov rubljev. Tiskarno je zasedlo kakih 600 prekucuhov, po večini črkostavcev. Oboroženi so bili z revolverji, bombami in mitraljezi. Vojaki so obkolili poslopje od treh strani in ga obstreljevali s topovi. Iz tiskarne so metali bombe na vojake. Ko so izpredvideli vstasi, da ne vzdrže napada, so zažgali poslopje in vsled nastale zmede se jim je posrečilo, da so pobegnili. Zgorelo je pa kljub temu mnogo oseb, pa tudi vojaki so imeli zdatne izgube.

Ob železniških progah in v predmestjih je še trajal boj, dasi ni bilo opazati med prekucuhmi več takega poguma, kakor prejšnje dni. V predmestjih so še obstreljevali vojaki hiše s topovi. Vojaki so razušili cele vrste štirinadstropnih hiš. Na obeh straneh so se zgodila grozna zlodejstva. Povzročene škode ne more nihče ceniti, ker je preogromna. Med prebivalstvom primanjkuje kruha. Množice plenijo prodajalnice živil. Očividci trdijo, da so bili v Moskvi prvi dnevi bolj grozni, kakor v bitki pri Mukdenu. Poroča se, da so kakor ob pariški komuni tudi v Moskvi jako divjale ženske. Udeležile so se bojev, žagale so brzojavne drogeve, razbijale vozove cestne železnice in pomagale graditi barikade. Po telefonu so poizvedele gibanje čet. Oblasti so prepovedale porabo telefona zasebnikom, ko je bilo že prepozno, nakar so razdrle ženske telefonske zveze, kjer so le mogle.

Književnost in umetnost.

Iz naroda za narod. Pod tem naslovom je izdalo društvo „Prosveta“ v Ljubljani poročilo o shodu narodno-radikalnega dijaštva, kateri se je vršil od 5. do 8. kimovca 1905 v Trstu. Knjiga obsega vsa predavanja, ki so se vršila na tem shodu. Izmed predavanj posebno poudarjamo „vseučiliško vprašanje“, predavanja o gmotnem položaju slovenskega dijaštva, ljudski knjižnici in srednješolsko vprašanje. Knjigo priporočamo vsem onim, ki se zanimajo za struje med slovenskim visokošolskim dijaštvom.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1906. Izdalo in založilo vodstvo. Cena 1 K

20 vin. V Ljubljani. Tisk „Narodne tiskarne“. — Poleg koledarske vsebine obsega koledar dva Prešernova rokopisa in spis „Drobnosti o Prešernu“. Vestnik družbe vsebuje poročilo o 20. redni skupščini dne 14. septembra 1905 v Št. Juriju ob južni železnici in druga društvena poročila.

Dopisi.

Velikovška okolica. Misli si, dragi bralec, da sva se midva pogodila, vstopiti v prvo gostilno, kjer si hočeva obadva malo „dušo privezati“. Tega sicer nisva določila, koliko sme vsak piti, ker to je samo ob sebi umevno, da vsak za svojo potrebo. Pač pa sva rekla, da bova plačala vsak polovico. Že sediva pred kozračkom „boljšega“, že steguješ ti poželjivo roko po kupici, toda jaz ti vkljub najni pogodbi prepovem piti in ti dovolim samo polizati kapljice, ki sem jih pri nalivanju razlil. Ko je pa treba plačati, tedaj pa zahtevam, da tudi ti plačaš pogojeno polovico. Kaj bi ti v takem slučaju počel?

Glejte, dragi Slovenci, tako enako delajo z nami naši nasprotniki, sovražniki slovenske govorice, neprijatelji slovenskega naroda. Tu pa pomaga edino le odločen nastop od naše strani. Sovrugi naši ne poznajo pardona tam, kjer nam gre pravica po božji, naravni in človeški postavi; zakaj neki bi ga morali poznati mi, kjer bi se nam vsled tega zgodila grda krivica? Mislim, da je boljša zamera napram enemu ali dvema, kakor da bi vsled naše popustljivosti moral trpeti ves naš slovenski narod na dobrem imenu. Proč torej s strahopetnostjo in nastopajmo povsod, kjer smemo šteti naše slovenske krajecarje, tudi odločno z našim milodonečim jezikom slovenskim. Resna naša odločnost bo kmalu takim kukavicam odprla oči, da bodo uvideli, da Slovenec ni samo zato ustvarjen, da bi par privandranih obrtnikov, gostilničarjev, c. k. uradnikov i. dr., ki žive po večini od tvojega trdo zasluženega denarja, pometal s tabo na tvoji rodni zemlji kot bi se jim le poljubilo.

Evo vam primer: Pred kratkim sem se mudil v Velikovcu. Stopim tudi v steklarsko prodajalnico, da kupim neko malenkost. Vstopim s trdnim namenom, da bom govoril slovenski in če me prodajalec ne bo, oziroma ne bo hotel razumeti, se poslovim in si preskrbim zaželjeno tam, kjer me bodo tudi v slovenščini brez tolmača razumeli. Notri naletim na dve kmetici Slovenki, ki sta tudi ravno nekaj kupovali in govorili slovenski. Prodajalka se je kajpada delala, kot bi se ji neznanško težko godilo s slovenščino in jima je odgovarjala le nemški. A tako, sem si mislil, torej se bomo mi Slovenci morali šele nemški učiti, da bomo imeli čast, smeti takim kupcem naš denar nositi. Kolikor mogoče odločno, vendar dostojno zahtevam v svoji materinščini in hitro mi se postreže. Ko poprašam po ceni, mi odgovori v taki lepi, pravilni slovenščini, da sem se gledé prejšnjega slučaja čudil. Vidi se iz tega, da se tukaj kupce nekako sili govoriti nemški, da morejo potem trobiti po svetu: „Saj itak nemški znajo!“ „Učite se nemški, glejte, še v Velikovcu v »lodnih« nič ne dobite, če nemški ne znate!“ Toda, nemški Nacelj, ne boš! Zadravec.

Radiše. (Naši nasprotniki.) Ljubezen do našega naroda in do naše slovenske domovine me naganja, da naznanim cenjenim bralcem „Mira“, kako se godi pri nas na Radišah, kako se ljudstvo vzbuja itd. Od časa, odkar se je ustanovilo katoliško slovensko izobraževalno društvo, to je od 14. avgusta 1904. l., se ljudstvo ves čas bolj in bolj vzbuja. Slovenski kmetje in mladeniči so spoznali dolžnosti, ki so jih dolžni in jih v marsikaterem oziru lahko izpolnjujejo v prid našemu, od vseh strani teptanemu, vendar pa še do sedaj ne ugonobljenemu slovenskemu narodu. Pozabiti tudi ne smem ženskega spola, posebno mladenk, ki se jako zanimajo za naše pravično gibanje in nas, kjerkoli le morejo, krepko podpirajo. — Mislim sem prej sam pri sebi, če bi se ustanovilo pri nas kako izobraževalno društvo, bi o kakem nasprotnem gibanju ne bilo dosti govorjenja. Pa bridko sem se varal! Najdejo se brezznačajni ljudje, ki sicer niso zmožni nemškega jezika, vendar so naročeni na lutrovske „Bauernzeitung“. Da se pa nekateri teh (ako želite objavimo imena teh kukavic) znajo tako debelo lagati in se prav po roparsko vesti, kar jim v sledečih slučajih dokažem, se nič ne čudim, ker so to sadovi branja slabih časnikov. V tem listu vidijo tudi popravkov zadosti, ki še bolj pričajo o lažnivosti v prejšnjih številkah. — Bilo je ravno pred letnim obnim zborom našega izobraževalnega društva. Niso vedeli, kako bi zmanjšali udeležbo pri zborovanju, zato so znane šaljivega kmeta odvrnili s tem, da so raznesli prav „debelo“, da ga naši fantje hočejo naklestiti, če se udeleži. Javno vas pozivljamo,

poturice in obrekovalci, povejte nam imena vseh tistih, ki so to rekli! — Dne 8. oktobra 1905 na dan, ko je napravila Ciril-Metodova podružnica za sosednje Medgorje in okolico svoj občni zbor v Podgradu, je, kakor smo izvedeli v neki družbi iz njegovih lastnih ust, čakal nekdo pred vrati g. Jan. Olipa, v čigar prostorih se je vršilo zborovanje, s cepcem v roki z namenom, če pride kak Slovenec iz hiše, ga bo takoj naklestil. Tega torej „oko postave“ ni videlo in tudi ne zvedelo; radi par slovenskih lepakov, ki nikomur niso prizadejali nič žalega, se je zagnal pa tak vrišč, med tem ko se je v tem slučaju šlo celo za **varnost življenja Slovencev**. Danes smo navedli ta dva slučaja, o priložnosti jih obelodanimo še pa lahko več. Prav „fletno“ bo puške basati, ker streliva imamo cele kupe.

Gospodarske stvari.

Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo.

(Dalje.)

V naših krajih je način molže slabši, nego po drugih naprednih deželah. Naše dekletke so vajene molsti tako, da nategujejo in vlečejo s palcem in kazalcem močno od zgoraj navzdol. S takim vlečenjem in nategovanjem se razvoj vimena prav malo ali nič ne pospešuje. Nasprotno se celo lahko zgodi, da se s tako molžo vime pokvari. Osobito neugodno vpliva taka nepravilna molža pri onih kravah, ki so bile vajene prej na umetnejšo molžo. — Izurjene kravarice ne nategujejo seskov, ampak mleko iz njih iztiskavajo. One primejo sisek s celo roko (pestjo) in ga stiskajo, a nikoli zanj ne vlečejo. Zlasti stiskajo precej trdo s palcem in kazalcem gori pri vimenu, a z ostalimi prsti nekoliko manj. One pogladijo siske, ko so jih omile z mlačno vodo in potem obrisale, da se zmečajo, in da krave rajši pripuste. Od začetka molžeje bolj rahlo, in šele kasneje siske bolj stiskajo; zdaj pa zdaj pa tudi butnejo z roko ob vime, in sicer nekako tako, kakor buta tele, kadar sesa. To stiskanje seskov in ne odveč močno buhanje z roko ob vime napravlja kravi prijeten občutek in jo naganja k temu, da prostovoljno in dragovaljno pripusti mleko. Umna dekleta molze in stiska naenkrat desni sisek prvega dela vimena ter levi sisek zadnjega dela, in potem pa narobe; ona molze, kakor se reče, navskriž. Na ta način se obe polovici vimena naenkrat stiskata in dražita, da torej mleko hitreje doteka. Vrh tega izmolze izurjena kravarica vime pri vsaki molži prav čisto, kakor se pravi, do zadnje kapljice. To stori zaradi tega, ker ji je znano, da je zadnje mleko, ki priteče vun, mnogo mnogo mastnejše od prvega, in kar ji je znano, da bi se sicer izpridile krave glede njih mlečnosti. Da je zadnje mleko zares mastnejše od prvega, prepričate se prav lahko na preprost način. Recimo, da ima krava pri čisti molži tri litre mleka. Denite od početka molže namolzen liter mleka v posebno posodo, drugi liter v drugo posodo, tretji pa v tretjo. Preglejte drugi dan prav natanko vse tri posode, in videli boste, da se je nabralo v tretji posodi trikrat toliko tolšče, kakor v prvi; v drugi posodi pa bo več smetane kakor v prvi in manj kakor v tretji.

Ta gori opisani način molže je pravilen in zadosten za naše razmere. Vendar so izumili na Danskem neki novi način molže. Izumil ga je živinozdravnik Hegelund, in po njem se imenuje Hegelundov način molže. S to molžo se more baje mlečnost krav za 7 do 10% zboljšati. Po Hegelundovem načinu izmolzejo s početka krave tako, kakor sem gori opisal. Ko je vime na gornji način izmolzeno, potem postopajo po novem načinu še tako-le: Najprej grabijo in iztiskajo z odprtimi rokami prednjo polovico vimena (ne siske) od gori navzdol. Ravno tisto store z zadnjo polovico vimena. Nato pa mleko, ki priteče v siske, izmolzejo. Potem vime mečkajo ali masirajo, in sicer na sledeči način: Z obema rokama primejo desno stran vimena, kolikor najbolj mogoče zgoraj, tako da prideta palca na zunanjo, a drugi prsti na notranjo stran vimena. Nato stiskajo in mečkajo vime z obema rokama proti sredini, a nazadnje butnejo z rokama navzgor. Vse to ponovijo dvakrat in iztisnejo na desni strani nateklo mleko iz siskov. Na isti način mečkajo, stiskajo in butajo levo polovico vimena. Zdj pa še vime masirajo ali mečkajo tako-le: Prednji dve četrtinki vimena vzamejo med odprti roki in ga z dlanmi gneteje. Nato preidejo na zadnji dve četrtinki in ju dobro izgneteje in pomolzeje. To gnetenje se ponovi po trikrat. Nazadnje butajo ali suvajo z rokama v vime, kakor

dela tele, kadar sesa. Najprej primejo prva dva siska gori pri vimenu in sunejo trikrat z rokama v vime, nato pa mleko iz siskov iztisnejo. Potem ponove ravno tisto na zadnji polovici vimena in tudi tukaj mleko iztisnejo. (Dalje sledi.)

Slovinci, zahtevajte povsod ter rabite samo vžigalice in svinčnike družbe sv. Cirila in Metoda!

V Celovcu dobijo se vžigalice in svinčniki „družbe sv. Cirila in Metoda“ v trafiki gosp. Izop, kosarske ulice številka 7.

Žitne cene

od 20. do 26. decembra 1905.

Po uradnem poročilu deželne vlade z dne 26. decembra. Cene so za 80 litrov (biren).

Žito in sočivje	Celovec		Beljak		Piberk		Št. Vid		Trg		Velkovec		Vošperk		Žel. Kapla	
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Pšenica . . .	10	40	12	48			11	20							12	10
Rž	9	38	11	20			9	60							10	16
Ječmen			10	88											10	16
Ajda	8	26	11	20											8	78
Oves	5	76	7	36			5	30							5	08
Proso																
Pšeno	16		16												16	
Turšica	9	60	11	20			8	56							8	54
Grah																
Leča																
Fižol, beli . .																
„ rdeči																

Listnica uredništva.

Gg. dopisnikom: Ker se je morala ta številka žal iz različnih vzrokov skrečiti, smo odložili več dopisov za prihodnjo številko.

Listnica upravnštva.

Z Gorenjega Logatca smo te dni po nakaznici prejeli 4 krome nar. čine brez imena dotičnega naročnika, katerega tem potom prosimo za naznanilo svojega imena, da ne bo kake pomote. Upravištvo „Mira“.

„Goriško vinarsko društvo,“

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici

ima v svojih zalogah in prodaja

naravna in pristna vina

iz Brd, z Vipavskega in s Krasa.

Razpošilja na vse kraje od 56 litrov naprej.

Vzorke vin pošilja na zahtevo.

Cene zmerne, postrežba točna in rečna.

Sedež društva:

Gorica, ulica Barzellini št. 25.

Želodčne bolezni

so večkrat posledice zanemarijenega slabega prebavljanja in se kažejo največkrat kot slab tek, otrdelost trebuha, gorečica, napevanje, slabost, slab okus, glavobol itd. ter se večkrat razširijo v težko bolezen, ako se pravočasno ne odpravijo.

Kot izvrstno sredstvo proti vsem boleznim izhajajočim iz pokvarjenega želodca so se izkazale že desetletja kot Marijacejske povsod znane in priljubljene

Brady-jeve želodčne kapljice

vsled svojega tek vzbujajočega, želodec krepijočega in čistega učinka.

Cena stekleničici z navodilom K — 80, dvojna steklenica K 140.

Pri kupovanju v lekarni zahtevajte izrecno pristne Brady-jeve želodčne kapljice in se ne dajte pregovoriti s kakim drugim izdelkom. Pazite na zavoj v rdeči škaflici s podobo Matere Božje kot varstveno znamko in na podpis

C. Brady

Osrednja zaloga C. Brady-jeva lekarna, Dunaj, I., Fleischmarkt št. 1/385. Razpošilja prou gotovini ali po postnem povzetju za K 5. — šest majhnih ali za K 4.50 tri velike steklenice poštnine prosto in brez nadaljnjih stroškov.

Laneno olje, pristno,

ima v zalogi in ga pošilja podpisani po povzetju ali če se denar naprej pošlje. Cena po dogovoru. Na zahtevo se pošlje vzorec.

Alojzij Trampuš,

izdelovalec lanenega olja v Golembrdu pri Medvodah, Kranjsko.

V zalogi tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu so dobili

krasne platnice

za knjigo: „Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini“ od Jeru. pl. Andrejka po ceni K 1.— za komad, po pošti 30 vin. več.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta 19. — v Medjatovi hiši v pritličju. — Dunajska cesta 19.

sprejema:

1. zavarovanje vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi;

2. zavarovanja zvonov proti poškodbi in

3. nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaju:

a) zavarovanje na doživetje in smrt, enostavna zavarovanja za slučaj smrti, na doto in rento, ljudska zavarovanja z mesečnim plačilom zavarovalnine po 50 vin.; 1, 2, 3 in 4 K in daje po neprisljenih vlogah v oddelku „Rentna hranilnica“ deželne zavarovalnice zelo praktično starostni in rentno preskrbo;

b) zavarovanja proti vsakovrstnim nezgodam (telesnim poškodbam) in nezgodam na potovanju na suhem in na vodi ter jamstvena zavarovanja vsake vrste.

Pojasnila daje za Koroško glavno poverjeništvu v Mariboru, Fabriksgasse 21, ter postreže, ako se zahteva, tudi s preglednicami in ceniki.

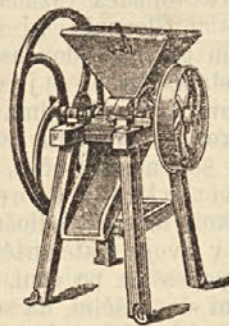
Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavlajo spoštovane osebe za ta zaupni posel.

Vzajemnost podjetja, postavno vloženi ustanovni zaklad in mogočna pozavarovalnica jamčijo zavarovancem popolno varnost.

Svoji k svojim!

Slovinci! pristopajte k domači zavarovalnici!



Stroji za prirejanje krme.

Rezalnica za rezanico in krmo, s patentovanimi ležišči za mažo; tečejo jako lahko in prihrani se moči do okrog 40%; rezalnica za repo in krompir (repico); mlini za drobljenje in mečkanje; parnice za živinsko krmo, premakljive kotlaste stedilne peči z emajliranimi in nesmajliranimi vložnimi kotli, stoječe ali premakljive, za kuhanje in parenje živinske krme, repice, za mnoge gospodarske namene itd.; nadalje: mlatilnice, gepeljne, železne pluge, valjarje, brane itd. izdeluje in pošilja v najnovejši, priznani izvrstni sestavi

Ph. Mayfarth & Comp.

Tovarna za kmetijske stroje, livarne in fužine na par, na Dunaju, II./1, Taborstrasse 71.

Ilustrovan cenik zastoj.

Zastopniki in prekupci se sprejmejo.

Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!



Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nedosegljive kapljice sv. Marka se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osobito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlečijo vsak glavobol. One delujejo nesegljivo in spasono pri bolnih na želodcu, ublažujejo katar, urejujejo izmečke, odpravijo nadubo, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšajo prebavo, čistno kri

in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni izviraajoče od glist. Delujejo izborno proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezeh ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse bolezni izviraajoče od mrzlice. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Dobivajo se samo: Mestna lekarna, Zagreb. — Radi tega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 6, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošilja. — Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic) 4 K, 2 ducata (24 steklenic) 8 K, 3 ducate (36 steklenic) 11 K, 4 ducate (48 steklenic) 14-60 K, 5 ducatov (60 steklenic) 17 K.

Na razpolago imam na tisoče priznanih pi-em, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja pro-tora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim uspehom, ter poplnoma ozdravili: Ivan Baretinčič učitelj; Stjepan Barič, župnik; Ilija Mamič, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanič, seljak; Sofija Vukelič, šivija itd. itd.

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 6, poleg cerkve sv. Marka.

Ustanovljena l. 1360.